

De Klapperman

Deel 1

1897-1940

ROOMBOTERFABRIEK "DE VOORUITGANG"

Bijdragen tot de geschiedenis van Woudenberg - december 1987

Ten geleide

Bestuur en directie van de Melkunie Holland hebben gaarne hun medewerking verleend aan deze uitgave door de Stichting Oud Woudenberg. Men onderstreept graag de via de Roomboterfabriek 'De Vooruitgang' ontstane relatie met Woudenberg en wil de verkregen goede verhoudingen hiermede tot uitdrukking brengen.

Graag betuigen bestuur en directie hun dank aan de samenstellers en aan de redactie voor de vormgeving. De Stichting Oud Woudenberg wordt graag een vruchtbare en groeiende activiteit toegewenst.

Zij verbinden hieraan de wens dat deze publikatie zal bijdragen tot verdere ontplooiing van haar activiteiten.

De heer J.B. de Beaufort, burgemeester van Woudenberg, was de initiatiefnemer en oprichter van de N.V. De Roomboterfabriek "De Vooruitgang" te Woudenberg. Van 1897 tot 1900 exploiteerde hij het bedrijf voor eigen rekening. Van 1 januari 1900 tot aan zijn overlijden in 1924 was hij voorzitter van de Raad van Commissarissen van het bedrijf.

Uit de geschiedenis van de Roomboterfabriek 'De Vooruitgang' te Woudenberg 1897 - 1986

De heer J.B. de Beaufort, burgemeester van Woudenberg, was de initiatiefnemer en oprichter van de N.V. Roomboterfabriek 'De Vooruitgang' te Woudenberg. Van 1897 tot 1900 exploiteerde hij het bedrijf voor eigen rekening. Van 1 januari 1900 tot aan zijn overlijden op 5 juli 1924 was hij voorzitter van de Raad van Commissarissen.

Hoofdstuk 1 (1897-1900)

Dat de loop der dingen ook in de agrarische wereld niet altijd wordt bepaald door de boeren zelf, kan men onder andere ontdekken bij het lezen van een chronologische opsomming van feiten, in 1967 geschreven door de heer H.J. Reussink die op 10 augustus 1931 in dienst trad van de N.V. Roomboterfabriek 'De Vooruitgang' en per 1 juli 1947 de eerste directeur in diens functie opvolgde.

Duidelijk is daarbij op bescheiden wijze gebruik gemaakt van verhalen van mensen van het eerste uur en van de uitgebreide notulenboeken van de Raad van Commissarissen van de N.V., het zorgvuldig bijgehouden memoriaal van de eerste eigenaar van de Roomboterfabriek, de heer Johannes Bernardus de Beaufort, bewaarde documenten, zoals akte van oprichting, aandelen en historische overzichten.

Geen initiatief van de boeren

Het waren de boeren niet, die de start gaven aan het bedrijf dat gedurende bijna negentig jaar mede het gezicht van Woudenberg bepaalde. De toenmalige burgemeester van Woudenberg, de heer De Beaufort, die in 1896 tijdens een jachtpartij in de omgeving van Winterswijk in gesprek kwam met veehouders, die hem deelgenoot maakten van het voor hen belangrijke feit, dat ze

hun melk voortaan leverden aan de in dat jaar opgerichte coöperatieve zuivelfabriek, waardoor ze een betere prijs voor hun melk kregen, dan wanneer ze die melk op hun eigen bedrijf zouden verwerken.

Wel het belang van de boeren

De heer De Beaufort, zelf voorzitter van het Utrechts Genootschap voor Landbouw en Kruidkunde, het latere Utrechts Landbouw Genootschap, was uiteraard geïnteresseerd in het boerenbedrijf in zijn eigen omgeving en zag voor een zuivelfabriek ook in Woudenberg wel een mogelijkheid.

Zoals in vele streken van ons land was het ook in deze gemeente gewoonte om de melk op de eigen boerderij te verwerken tot boter en de verkregen ondermelk en karnemelk te bestemmen voor veevoeder. De melk werd gekarnd en de geproduceerde boter werd vervolgens in kluiten of potten verkocht. De ene boer of boerin had een vaste klantenkring in de stad, die eens in de week werd bezocht; anderen verkochten hun producten op de markten in Amersfoort en Utrecht aan opkopers. De kwaliteit van de boter liep sterk uiteen. Weliswaar werd op alle boerderijen de melk aangezuurd, maar elk deed dat op eigen wijze en van een constante kwaliteit was geen sprake.

Natuurlijk bracht de aflevering ook de nodige problemen. Fietsen waren er nog nauwelijks en menige boer of boerin legde de weg naar de stad lopend af. Meer bevoorrechten maakten gebruik van een paard en wagen.

Gewaagd initiatief van de heer De Beaufort

Toen burgemeester De Beaufort voorzichtig zijn plannen om tot oprichting van

een boterfabriek over te gaan besprak met de boeren, toonden zij zich bepaald niet meteen enthousiast om zo'n grote stap te maken. Met de bedoeling om de boeren de tijd te gunnen om aan het bestaan van een boterfabriek te wennen, besloot hij om voor eigen rekening de fabriek te beginnen. Zijn overtuiging daarbij was dat, als eenmaal de fabriek zijn bestaansrecht zou bewijzen, hij het geheel aan een coöperatie van veehouders zou kunnen overdragen.

Het bedrijf werd gebouwd op een daartoe aangekocht perceel "heidegrond en houtwal", waarvan de juiste oppervlakte door een landmeter van het Kadaster te Amersfoort werd vastgesteld.

De heer De Beaufort kocht de grond van landbouwer Jacob ter Maaten en van kastelein Arie Schimmel, beiden wonende te Woudenberg. De koopakte werd opgemaakt door notaris Henricus Anton Nicolaas van Warmelo te Woudenberg. Eerder had op het gekochte perceel enige tijd een aantal barakken gestaan voor huisvesting van mensen, die leden aan besmettelijke ziekten.

Na aankoop liet de heer De Beaufort op dit terrein een eenvoudig gebouwtje zetten, waarin met de verwerking van melk kon worden begonnen. Hij liet zich daarbij adviseren door de in 1896 benoemde zuivelconsulent, de heer G.J. Zwierstra.

De ondergeteekende Johannes Bernardus de Beaufort, Burgemeester van en woonende te Woudenberg, is doornemend eene inrichting daar te stellen in de gemeente Woudenberg, op een stuk grond grtenzende aan den Sted. Weg van Woudenberg naar Scherpenzeel, bij het kadaster bekend in Sectie B. N. 1283. Het het fabriceren van Zoombeter.

De dwceykracht, daarby aangewend, zal bestaan in Handkracht.

Te Woudenberg, den 1^{en} April 1897

J. B. de Beaufort

1. Behoort bij de beschikking van Burgemeester en Wethouders van Woudenberg, van den 10^{den} d'z 1897 n° 5 (A 2 et 29)

Behuiter van gemeente Woudenberg,

H. J. Zwierstra

Benoeming directeur

Op advies van deze zuivelconsulent werd de heer J. Douma, die in Friesland assistent was aan een zuivelfabriek, aangetrokken als directeur. Geboren op 8 december 1874 in de gemeente Opsterland, voelde hij er op 22-jarige leeftijd best voor om in Woudenberg te gaan optreden als directeur van de nieuwe fabriek van de Woudenbergse burgemeester op een salaris van f 600,- per jaar plus een aandeel in de winst.

De heer Douma was bereid en in staat om voorlopig zelf flink de handen uit de mouwen te steken. Het aangetrokken personeel kon niet meteen bogen op vakbekwaamheid en had voordien meestal op de boerderij gewerkt. De directeur was wel een vakman en werkte zelf mee aan de met de hand bediende karn en centrifuges, waardoor hij zijn kennis wist over te dragen aan zijn medewerkers.

Memoriaal (kasboek)

De eerste posten van het aangelegde memoriaal zijn beslist de moeite waard om te worden vermeld. De openingspost, gedateerd 15 juni 1897, luidt:

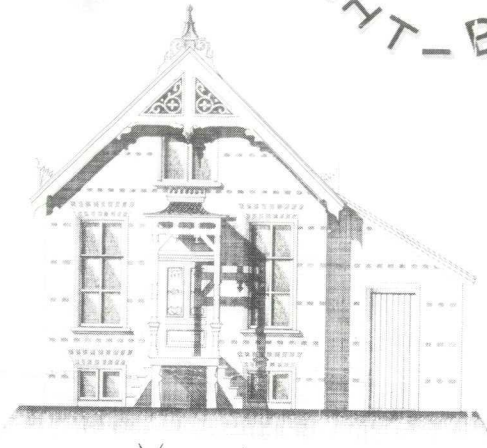
Ontvangen van J.B. de Beaufort voor kasgeld f 25,00

Betaald voor Kantoorbehoefden, handdoeken, vracht voor zout, vaatjes, fornuis, papier, naaien van handdoeken, vracht voor papier, voor zeep, soda, zout, postzegels, touw, boenders, dweilen, telegram, zout aan U. Mesdag (rek.

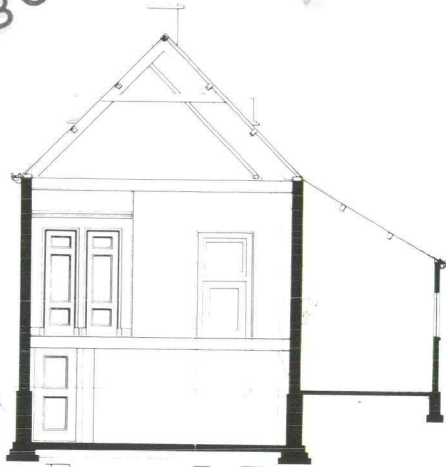
4 juni) opleggers aan la Rivière, telegram Pijtteren, v.d. Ploeg, vracht voor melkemmer, pijpen, voor peteroleum, geldzakjes, poetspomade en fooi aan monteur f 24,28

Het saldo was op 1 juli dus nog slechts f 0,72, zodat de volgende post in het memoriaal wel moet zijn:

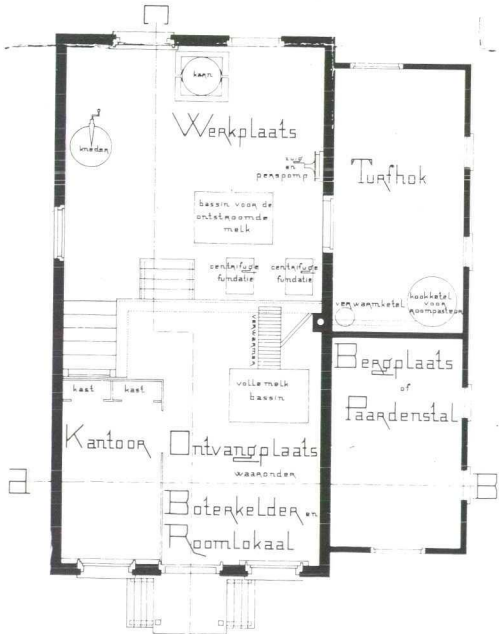
HANDKRACHT - BOTERFABRIEK

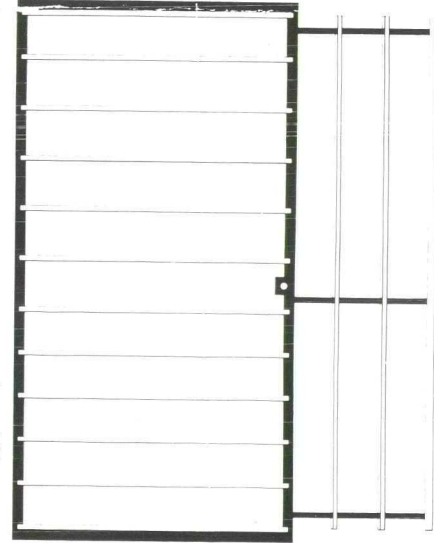
Voorgevel

Doorsnede a-B

Plattegrond

Balkgrond

Schaal 1 : 50.

Plattegrond van de in 1897 door de heer J.B. de Beaufort gebouwde roomboterfabriek aan de Stationsweg. De boter werd met handkracht en zonder het gebruik van machines gemaakt.

BESTEK EN VOORWAARDEN,

waarnaar door den heer J. B. DE BEAUFORT te Woudenberg, in het openbaar zal worden aanbesteed, het transport van de zoete melk van af de boerderijen der melk leverende veehouders, naar de boterfabriek nabij het station Woudenberg en het terugbrengen van de ontroomde melk aan de veehouders.

Artikel 1.

Het vervoer moet plaats hebben tweemaal per dag en wel op zoodanige tijdstippen, dat de ochtendmelk des morgens tusschen 6 en 7 uur aan de fabriek is, en de avondmelk des avonds tusschen 6 en 7 uur. Alleen des Zondags heeft dit vervoer niet plaats. Op feestdagen wel. Voorts zal het vervoer geschieden in bussen, van wege de fabriek aan de veehouders in huur uitgegeven, en op een voertuig op veeren, terwijl de aannemer verplicht zal zijn, om telkens nadat hij de melk op de fabriek heeft gebracht, aldaar te wachten op de ondermelk, die hij alsdan bij de leveranciers terugbrengen moet.

Artikel 2.

De aanbesteding heeft plaats in drie afzonderlijke perceelen, zooals hieronder nader is omschreven, en ten behoeve van de, bij elk perceel opgegeven veehouders, als:

Perceel Een, voor de buurtschappen Voskuilen,

1 juli. Ontv. van J.B. de Beaufort voor kasgeld f 60,--

Op dezelfde datum staan ook de eerste verkopen genoemd en wel:

Van A. Schimmel voor 1 K⁰ boter f 1,20
Van Lagemaat voor 1 K.G. f 1,20
Van A. Schimmel voor 30 L. K.m. f 0,60
Van W. v.d. Wetering voor 25 L. K.m. f 0,62⁵
Van T. van Daatselaar voor 80 L. K.m. f 1,80
Voor karnemelk (handverk.) f 0,92⁵

Van A. Schimmel voor 100 L K.m. f 2,00
Voor karnemelk (handverkoop.) f 0,62⁵

In de volgende aantekeningen van het memoriaal herhalen zich de namen van de eerste dag, maar er beginnen ook steeds meer andere namen tot de relatiekring van de jonge onderneming te behoren als afnemer of als leverancier.

Zo betaalde men aan W. Eekhof en Zoon voor geleverde tabellen f 0,53, terwijl H. van Ravenhorst een goede afnemer van karnemelk bleek te zijn, zowel op werkdagen als op zondagen.

Namen als G. Hartog, J. van Asselt, H.D.A. Hasselman, V.d. Bent, Kroes (de bakker?), C. Verkerk en M. Dalhoud worden genoemd, naast die van Cohen en Co., die per spoor een zending ontving van 12/6 vaten boter van in totaal 306 kilo en mevrouw De Beaufort, die vijf kilo boter en vijf liter karnemelk ontving, zonder dat deze beide laatste leveranties in het memoriaal geboekt werden.

Tot hen, die bijdroegen aan de inkomsten van de fabriek, behoorden ook notaris H.A.N. van Warmelo en mevrouw Pells-Rijcken. De bedragen werden in het memoriaal wél genoemd, maar in de kolom ontvangsten niet geboekt.

Het memoriaal verder doorbladerend, blijkt duidelijk de vrij snel groeiende belangstelling van de boeren in de omgeving voor de fabriek, terwijl het aantal werkzaamheden aan de fabriek steeds verder uitbreidde. Men maakte daarbij gebruik van plaatselijke vaklieden, vooral van smeden en loodgieters. Voor het vervoer werden zowel plaatselijke bodediensten als de spoorwegen ingeschakeld.

De boter werd verkocht voor f 1,20 per kilo en de karnemelk voor ongeveer twee cent per liter. De door de fabriek niet gebruikte ondermelk maakte 85 % uit van de geleverde melk. De ondermelk ging gratis terug naar de boerderij.

De melk werd betaald naar het vetgehal-

te, waarin grote verschillen voorkwamen. Vetgehalten van 2 % en 2 1/2 % behoorden zeker niet tot de uitzonderingen. In die eerste tijd ontving de boer f 2,81 voor honderd liter melk.

De eerste afnemer

De eerste afnemer van boter was Arie Schimmel, eigenaar van Hotel Schimmel, waar de jonge directeur Douma in pensioen was.

De eerste medewerkers

De eerste medewerkers in de fabriek ontvingen op 5 juli 1897 hun eerste loon: G. Hertog ontving voor anderhalve week werken een bedrag van f 7,50. J. van Asselt kreeg f 4,- voor een week arbeid en J. Daatselaar moest het voor f 3,50 per week doen.

Ongetwijfeld brachten veel boeren meestal zelf hun bussen met melk naar de fabriek, maar toch werd er op 7 juli 1897 ook rijgeld betaald aan J. Termaaten. Er staat niet bij over welke periode, maar op 17 juli ontving hij f 7,50 rijgeld. Uit het memoriaal blijkt, dat er op 7 juli 1897 een vierde arbeider was aangetrokken op een weekloon van f 5,50.

Op 31 juli 1897 - dus na anderhalve maand draaien van de fabriek - werd de personeelsstand opgemaakt:

Jacob van Asselt, geboren 20 januari 1881	f 4,- per week
Bart Daatselaar, geboortedatum onbekend	f 6,- per week
Evert v.d. Lagemaat, geboren 25 mei 1871	f 5,- per week
Evert van Maaren, geboren 26 juli 1867	f 5,- per week
J. Douma, geboren 8 december 1874	f 50,- per maand

Melkrijders

Uit de opsomming van de medewerkers kan worden afgeleid, dat de melkrijders niet tot het personeel behoorden, maar

als zelfstandigen voor hun werkzaamheden werden beloond. Naast melkrijder J. Termaaten wordt als tweede persoon ene Van Dam genoemd. De naam Van Dam komt ook voor bij de verantwoording van kosten van andere transporten en boodschappen.

Moeilijke beginperiode

Het op gang brengen van de fabriek bleek voor de jonge directeur en zijn medewerkers bepaald geen sinecure en vooral in de beginperiode moest de heer De Beaufort nogal eens bijspringen om het kasgeld op een zodanig niveau te houden, dat in ieder geval de boeren hun melkgeld kregen en dat de lonen van het personeel en de vergoeding voor de melkrijders konden worden uitbetaald.

Na de stortingen van de heer De Beaufort, gevolgd door de genoemde betalingen, worden de saldi nauwelijks positief, ondanks de verkoop van boter, room en karnemelk.

Op 13 augustus 1897 lezen we in het memoriaal:

In een bijeenkomst op heden is door de heer J.B. de Beaufort in overleg met de heer G.J. Swierstra en den directeur besloten de oprichtings-kosten der fabriek vast te stellen als volgt:

Bouwterrein	f 950,00
Gebouw	3.550,00
Mach. Inventaris	1.153,83
Transportkannen	320,20
	<hr/>
	5.974,03
Nog voor Mach. Inventaris	21,29
	<hr/>
	f 5.995,32

alzo een totaalbedrag van: vijfduizend negenhonderd vijf en negentig gulden twee en dertig cents.

*J.B. de Beaufort
J. Swierstra, zuivelconsulent
J. Douma, directeur*

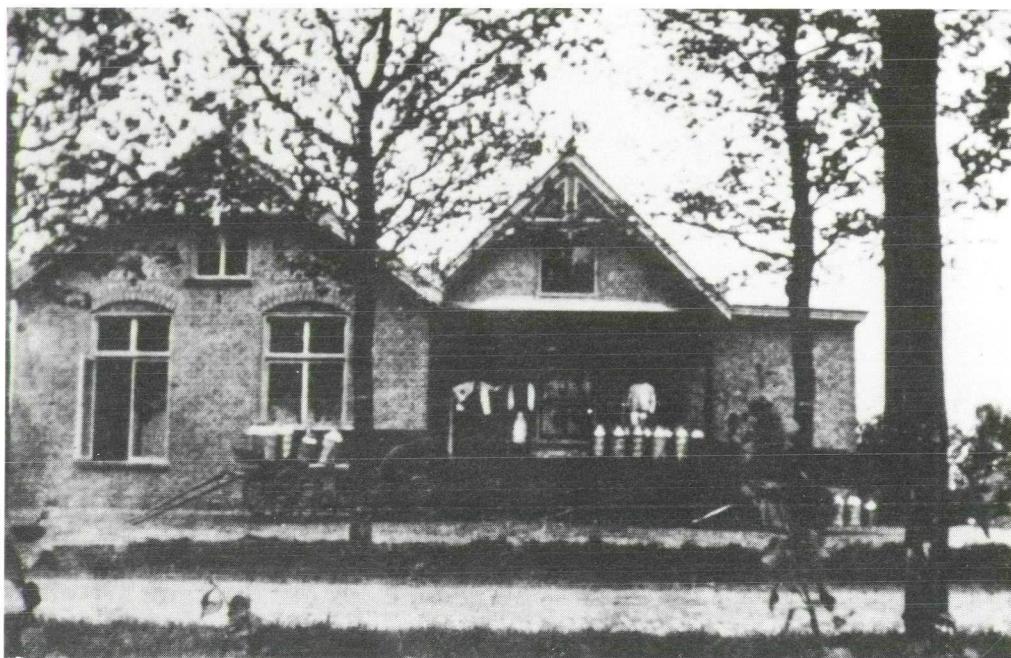
No. 1

MELKREKENING

van 20 Juni tot en met 31 Juli 1897.

No	Liters melk	Somma	Rijpgeld	Bussenhuur	Restant	Aanmerkingen
1	11594	20 91	—	—	005	20 09 20 kooft
2	2001	04 63	—	—	020	14 53 7 kooft
3	15 16	12 05	5 50	—	000	20 57 12 1/2 kooft
4	16 37	10 20	5 91	—	005	11 52 1 1/2 kooft
5	2121	16 82	5 62	—	010	12 20 7 kooft
6	2408	21 51	—	—	010	10 12 1 1/2 kooft
7	2396	19 52	5 05	—	010	14 07 1 1/2 kooft
8	2351	14 77	5 46	—	010	19 41 1 kooft
9	—	—	—	—	—	—
10	1155	08 77	—	—	010	17 17 1 1/2 kooft
11	2139	10 92	4 26	—	010	15 26 1 1/2 kooft
12	1768	08 56	—	—	005	10 51 1 1/2 kooft
13	1667	12 20	5 37	—	005	10 10 7 kooft
14	1244	03 50	2 29	—	005	22 10 1 1/2 kooft
15	1477	11 65	3 19	—	005	10 17 1 1/2 kooft
16	1139	08 90	—	—	005	20 29 1 1/2 kooft
17	112	10 57	—	—	005	10 54 1 1/2 kooft
18	031	10 14	2 39	—	010	25 55 1 1/2 kooft
19	917	22 65	2 13	—	005	20 47 1 1/2 kooft
20	1612	15 49	3 74	—	005	10 70 1 1/2 kooft
21	1307	09 21	3 22	—	005	15 04 1 1/2 kooft
22	466	10 20	0 77	—	005	9 10 1 1/2 kooft
23	1057	20 22	2 45	—	005	15 02 1 1/2 kooft
24	699	19 99	1 62	—	005	10 32 1 1/2 kooft
25	795	20 83	1 04	—	005	10 34 1 1/2 kooft
26	500	22 31	1 01	—	005	20 45 1 1/2 kooft
27	409	13 29	1 13	—	005	12 01 1 1/2 kooft
28	032	24 21	1 93	—	005	22 23 1 1/2 kooft
29	095	02 10	—	—	005	12 43 1 1/2 kooft
30	547	15 64	2 20	—	005	13 39 1 1/2 kooft
31	1630	15 97	6 57	—	005	39 30 1 1/2 kooft
32	2017	09 20	0 15	—	005	51 47 1 1/2 kooft
33	1310	07 47	5 28	—	000	32 09 1 1/2 kooft
34	575	16 12	2 40	—	005	13 24 1 1/2 kooft
35	052	10 00	2 63	—	005	15 22 1 1/2 kooft
36	1037	04 20	5 40	—	010	10 10 7 kooft
37	643	19 03	1 20	—	005	17 00 1 1/2 kooft
38	530	13 12	2 14	—	005	11 43 1 1/2 kooft
39	1047	10 65	—	—	010	14 55 1 1/2 kooft
40	469	13 22	—	—	—	13 22 1 1/2 kooft
41	1001	19 25	—	—	005	27 70 1 1/2 kooft
42	722	17 56	—	—	005	10 51 1 1/2 kooft
43	3494	10 32	—	—	010	10 32 1 1/2 kooft

54 19 11600 121 17 15 0 90 1158 38

In 1898 - een jaar nadat het bedrijf in werking was gesteld - zag het domein van de heer J.B. de Beaufort en van de directeur J. Douma er uit zoals deze foto aangeeft.

Uiteraard was de groei van het aantal melkleveranciers niet meteen explosief. Men keek vrij lang de kat uit de boom. Wel worden er in de administratie inmiddels namen genoemd van melkleveranciers uit Scherpenzeel en Renswoude.

Van de leveranties van de veehouders werden melkrekeningen bijgehouden, waardoor een overzicht werd verkregen van de totale hoeveelheid aangevoerde melk, het rijgeld, de bussenhuur en de bruto- en netto-opbrengst van de melk.

Uit melkrekeningen en uit de zorgvuldig bijgehouden boekhouding blijkt de gestadige, ofschoon niet bepaald snelle groei van de te verwerken melkplas.

Bediening machines

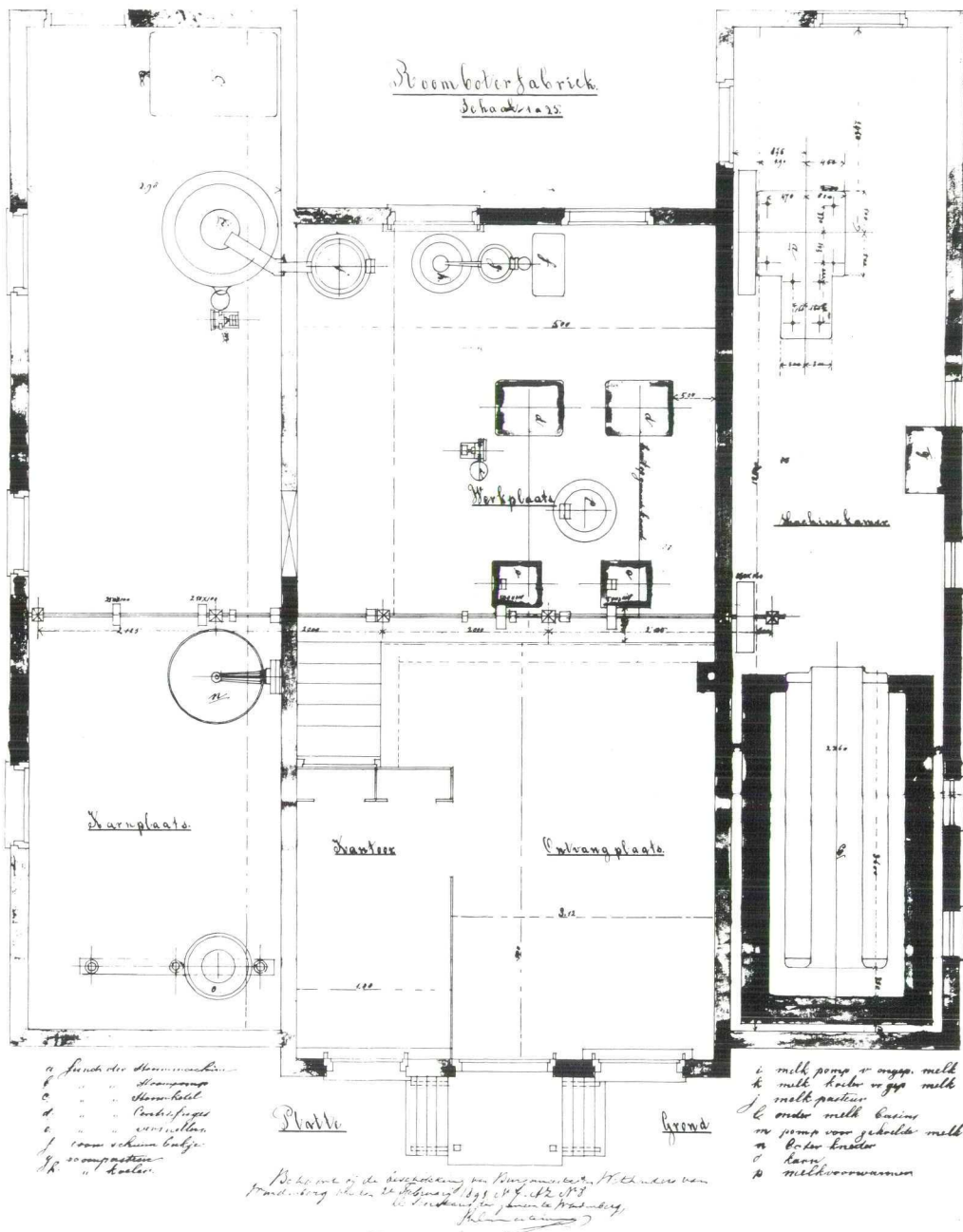
Oorspronkelijk werden de machines in de fabriek met handkracht bediend,

maar in het eerste productiejaar deelde de heer De Beaufort het College van Burgemeester en Wethouders der gemeente Woudenberg mede, dat hij het voornemen had in de fabriek een stoommachine te plaatsen voor het aandrijven van een boterbereidingsmachine. Door het in gebruik nemen van een stoommachine moest er een schoorsteen worden gebouwd.

Contracten met veehouders

Met de melkveehouders, die hun melk aan 'De Vooruitgang' gingen leveren, werden contracten afgesloten. In deze overeenkomsten werden nauwkeurig de kwaliteitseisen opgesomd, waaraan de te leveren melk moest voldoen.

De tekst luidde:

Plattegrond Stoombooterfabriek 'De Vooruitgang' van de uitbreiding in 1898.
Ingericht voor het gebruik van een stoommachine.

De ondergeteekende Johannes Bernardus
de Beaufort, Burgemeester van en wovende te
Houdenberg, eigenaar van eene met handkracht
arbeidende fabriek tot de verwerking van koemelk
tot natuurboter, welke fabriek is staande aan den
grooten Straatweg van Houdenberg naar Scherpen-
keel, en wel onder eerstgenoemde Gemeente, ka-
daster Sectie B. N^o: 12183 is voornemens dezelve
uit te breiden en in die fabriek eene Stoomma-
chine te plaatsen.

De bedoelde Stoommachine zal dienst moe-
ten doen om de werktuigen in beweging te brengen
bestemd tot vervaardiging van natuurboter uit
koemelk en zal zijn eene horizontale machine wer-
kende met hooge drukking en van zes nominale
paardenkracht. De kettel zal zijn eene horizon-
tale Cornwallkettel, lang 3.6 M. diameter 1.2 M.
Stoomdruk zes atmosfeeren. Zij zal geplaatst
worden in den westelijken vleugel van het gebouw
die tot dat einde een weinig zal worden vergroot.

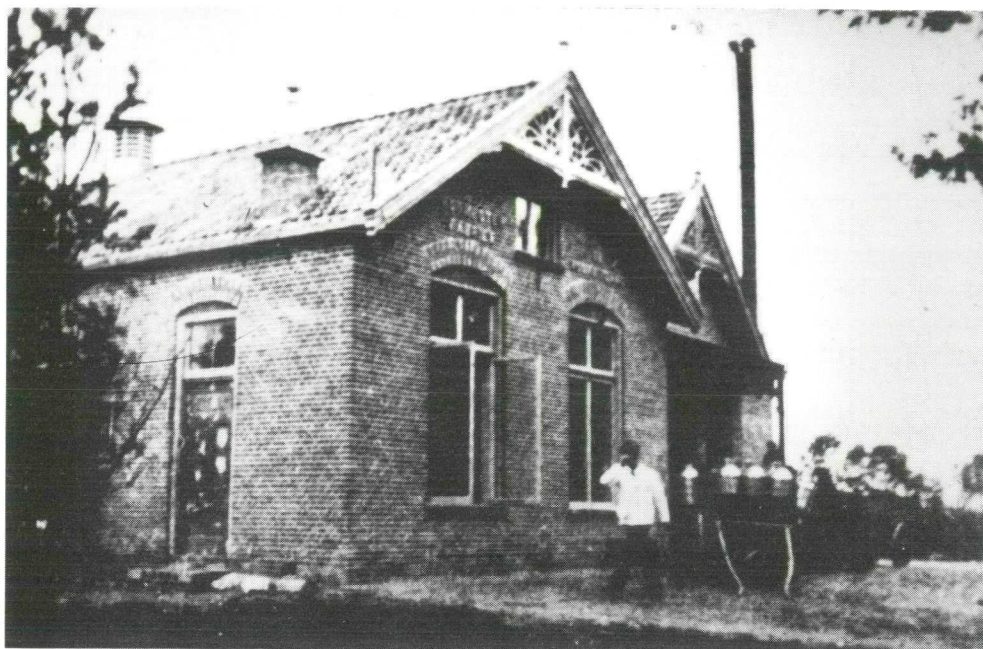
Houdenberg, den 17^{en} December 1897

J. B. de Beaufort

De heer L. J. de beschikking van Burgemeester
en Wethouders van Houdenberg, van den 2^{den} Februari
1898, n^o: 12, n^o: 8.

De Secretaris der gemeente Houdenberg,

J. C. van der Vliet

Rond 1899 valt duidelijk te constateren dat de fabriek een schoorsteen heeft gekregen en er mechanisch wordt gewerkt met een stoommachine.

De ondergeteekende JOHANNES BERNARDUS DE BEAUFORT, eigenaar van de fabriek 'De Vooruitgang' te Woudenberg en wonende aldaar, en veehouder, wonende te, zijn bij ondertekening dezer het navolgende overeengekomen.

De tweede contractant verbindt zich van af den tot den, de Zondagen uitgezonderd, al de voor de zuivelbe- reiding volkomen bruikbare koemelk, welke hij uit zijn bedrijf missen kan, versch, zuiver en onvervalscht te zullen leveren aan die fabriek, en zulks op uren, door den Directeur der fabriek te bepalen. Het vervoer moet plaats hebben in metalen bussen, die hem van wege de fabriek worden verstrekt, en waarvoor per week, en per bus, ééne cent huur wordt berekend. Deze bussen moeten door hem in voldoende staat worden gehouden, en, na elk gebruik, zorgvuldig gereinigd en op eene koele en frische plaats bewaard worden.

Zij worden voor elken leverancier van een doorlopend nummer voorzien.

De melk moet tijdens het melken, des zomers, zoveel mogelijk in de schaduw geplaatst, en, gedurende den staltijd, zoo spoedig doenlijk uit den stal verwijderd worden.

Het is voorts verboden melk te leveren:

- a. van zieke koeien;
- b. van koeien, die binnen 30 dagen kalven moeten;
- c. van koeien, die korter dan 5 dagen afgekalfd zijn.

Zuur geworden melk, en melk, die naar het oordeel van den Directeur, wegens onzinnelijkheid, of om welke reden ook, ter verwerking ongeschikt is, wordt teruggezonden

met eene schriftelijke kennisgeving van den Directeur, waarin de oorzaak der terugzending vermeld wordt.

De leverancier, die de melk vóór de aflevering ontroomt of afscheept, of met water vermengt, of op eenige andere wijze vervalscht, of in waarde vermindert, zal eene boete belopen van f 3.- ten bate der fabriek, behoudens strafvervolging overeenkomstig de Wet.

De eerste contractant verbindt zich, bij onderteekening dezer, om de melk op de overeengekomen voorwaarden te zullen blijven ontvangen, zoolang deze overeenkomst loopt. De hoeveelheid der geleverde melk zal, bij elke levering, door, of van wege den Directeur afzonderlijk worden opgemeten.

Deze geeft daarvan aan den brenger een bewijs van ontvanst af, houdende den datum, het nummer van den leverancier en het aantal door hem geleverde liters. Dit bewijs zal geldende zijn.

Indien de leverancier zelf zijne melk niet aan de fabriek brengt, wordt het rijloon daarvan door den Directeur, bij de uitbetaling per liter, gekort, overeenkomstig de met den voerman gemaakte voorwaarden.

Dit rijloon wordt aan den voerman door den Directeur uitbetaald.

De uitbetaling der melk heeft ongeveer aan het einde van elke maand plaats na gedane bekendmaking, en wel per liter, naar den prijs, die, na aftrek der exploitatiekosten, redelijkerwijze kan besteed worden, en wel naar het vetgehalte; tot welke einde de melk minstens twee malen per week onderzocht wordt.

De leverancier ontvangt bij elke levering minstens 80 % ondermelk gratis terug.

Voorts is door contractanten voor zooveel noodig overeengekomen, dat dit contract ontbonden zal zijn door den dood van een der contractanten, en dat indien van dit contract in rechten moet worden gebruik gemaakt, de kosten van zegel, registratie en boeten, door beide contractanten elk voor de helft zullen moeten worden gedragen.

Naamloze Vennootschap

Op 14 november 1899 werd de oprichtingsakte van de N.V. Roomboterfabriek 'De Vooruitgang' gepasseerd voor notaris H.A.N. van Warmelo. De steeds stijgende omzetten van het bedrijf hadden de heer De Beaufort doen omzien naar een andere bedrijfsvorm dan de tot dat moment door hem gevoerde eigen exploitatie. Aangezien de veehouders de fabriek niet in coöperatief verband wilden exploiteren, werd de vorm gekozen van een naamloze vennootschap.

voor een totaalbedrag van f 6.000,-, gesplitst in een stenen gebouw voor f 5.000,- en een houten bijgebouw voor f 1.000,-.

Brandverzekering

De waardebepaling van de eigendommen is op te maken uit de verzekering tegen brandschade bij de Onderlinge Brandwaarborg- Maatschappij. Het stenen gebouw en de bij de fabriek behorende houten schuur werden verzekerd

Gewijzigd bij besluit der Algemeene Vergadering van aandeelhouders van den 19^{den} September 1899, goedgekeurd bij K. B. van 25 Januari 1907, n° 8, bij welke wijziging de uitdoting door een afzonderlijk artikel is veranderd.

NAAMLOOZE VENNOOTSCHAP

Roomboterfabriek „De Vooruitgang”,

gevestigd te **WOUDENBERG,**
Provincie **UTRECHT.**

GOEDGEKEURD BIJ KONINKLIJK BESLUIT VAN 19 OCTOBER 1899, No. 29. OPGERICHT
BIJ AKTE DEN 14den NOVEMBER 1899 VOOR DEN NOTARIS H. A. N. VAN WARMELO
TE WOUDENBERG VERLEDEN.

Maatschappelijk Kapitaal VIJF EN TWINTIG DUIZEND GULDEN.

BEWIJS VAN AANDEEL

N° 032

groot TWEE HONDERD VIJFTIG GULDEN

afgegeven aan *A. C. van Kolfsehoeten*

WOUDENBERG, den 1^{en} Januari 1900
DE RAAD VAN COMMISSARISSEN.

W. de Boer Voorzitter.

Stevan van Schippenheul Secretaris.

HIERBIJ AFGEGEVEN 10 DIVIDEND-BEWIJZEN EN TALON.

Hoofdstuk II (1900 - 1925)

Op 1 januari 1900 werd gestart met de nieuwe bedrijfsvorm, de N.V. Roomboterfabriek 'De Vooruitgang'. Het kapitaal werd bepaald op f 25.000,-, verdeeld over honderd aandelen van elk f 250,-. Er werden eenenzestig aandelen geplaatst en de bedrijfsvoering geschiedde onder verantwoordelijkheid van de Raad van Commissarissen.

De eigenaren van de fabriek kwamen periodiek in aandeelhoudersvergaderingen bijeen om over het beleid van de Commissarissen te beslissen.

De aandelen werden per 1 januari 1900 als volgt geplaatst:

Naam	Aantal aandelen
Johannes Bernardus de Beaufort, burgemeester van Woudenberg	10
Mr. Arnoud Jan de Beaufort, burgemeester van Leusden	10
Mr. Anton Royaards van Scherpenzeel, grondeigenaar te Scherpenzeel	10
Arie Eduard van Kolfshoten, landbouwer te Woudenberg	10
Jan Karel Baron Taets van Amerongen tot Renswoude, burgemeester van Renswoude	4
Jan Douma, directeur	4
Nicolaas Hendrik van Wieringen, administrateur te Woudenberg	1
Rijk Dorrestein, gemeentesecretaris van Woudenberg	2
Evert van Maanen, landbouwer te Woudenberg	2
Antonie van Maanen, landbouwer te Woudenberg	2
Dirk van Maanen, landbouwer te Woudenberg	2
Jacobus Hermanus van Maanen, landbouwer te Woudenberg	2
Wouter van Maanen, landbouwer te Woudenberg	2

In de Raad van Commissarissen werden gekozen:

J.B. de Beaufort, president-commissaris

Mr. A. Royaards van Scherpenzeel, secretaris

Mr. A.J. de Beaufort

J.K. Baron Taets van Amerongen tot Renswoude

A.E. van Kolfshoten

Deze foto is in 1900 gemaakt; het jaar van de oprichting van de naamloze vennootschap. Op de foto staan de heren De Beaufort en Douma vóór het gebouw.

1901

Bedrijfsbelasting

Dat de Raad van Commissarissen zich er niet met een 'Jantje van Leyden' afmaakte, bleek geregeld uit de zorgvuldig opgestelde notulen. Zo kan men lezen in de notulen van 4 juni 1901:

Vervolgens deed de voorzitter mededeling van een schrijven van de Inspecteur der Directe Belastingen, waarin deze de wenselijkheid uitdrukte, dat op het aangiftebiljet voor de bedrijfsbelasting ook opgave werd gedaan van de buitengewone uitkeringen aan de melkleveranciers.

De Commissarissen verenigden zich echter met de zienswijze van de voorzitter, die hieraan niet had voldaan omdat deze uitkeringen niet vloeiden in de zak van de aandeelhouders, maar in die van de leveranciers en gevaar voor ontduiking der belasting niet bestond omdat

de aandeelhouders op één na geen leverancier zijn, zoals bij zuivere coöperatieve verenigingen het geval is.

Botercontrolestation

Op 4 juni 1901 besloot de aandeelhoudersvergadering toe te treden tot het botercontrolestation Zuid-Holland.

Gezond bedrijf

Vastgesteld mag worden dat het bedrijf steeds gezonder werd. Over elke uitgave werd uitvoerig gesproken. Er werden beslissingen genomen, die dienden tot verbetering van de werkomstandigheden voor wat betreft de behuizing en het machinepark, maar ook ten aanzien van salarissen en dividendvaststelling en extra uitkeringen aan de melkleveranciers boven de reeds ontvangen melkprijzen.

Elke bladzijde van de notulen bevat interessante informatie of het nu betreft het vanzelfsprekende feit, dat de heer De Beaufort rente ontving over het door hem

WINKELBETRIEF: Juist Mevrouw, wat de rijkskeur is voor goed en zilver, is het rijksbotermerk voor de laag; het officiële teeken van echtheid. Let U vooral op het rijksmerk op de boter.

Inlichtingen aan het Bureau van het Botercontrole-station te 's Gravenhage, Prinsegracht 59. Telefoon No. 951.

in de fabriek geïnvesteerde geld, dan wel een winstpercentage van 10 % uit te keren aan de directeur van de fabriek (in 1898 over zes maanden een bedrag van f 68,15½), of de nabetaaling aan de melkleverende boeren over 1897, te weten 308.894 liter à 15 cent per 100 liter is f 463,34.

1902

Huwelijk directeur

Een extra binding aan Woudenberg kreeg de directeur van de fabriek door zijn huwelijk op 29 mei 1902 met Gerarda Johanna Dorrestein, geboren 3 november 1879, dochter van de gemeentesecretaris van Woudenberg. Op een geluidsband, welke in 1957 is gemaakt ter gelegenheid van het 60-jarig bestaan van de fabriek, vertelt de heer W.H. de Beaufort, de toenmalige voorzitter van de Raad van Commissarissen, het volgende:

We waren met m'n vader op reis, mijn broer Karel en ik. Op een goede dag kwam er een brief van de gemeentesecretaris. M'n vader dacht dat er iets mis was in het dorp, waardoor we zeker terug zouden moeten. De brief werd gelezen en wat hield die in? Het bericht dat de directeur van de boterfabriek, de heer Jan Douma, het eens was geworden met één van de dochters van gemeentesecretaris Dorrestein.

De heer De Beaufort liet voor het jonge paar een huis bouwen tegenover de fabriek. Dit huis werd later voor een bedrag van f 6.000,- aan de familie Douma verkocht.

1903

Ongevalwet en opheffing tollen

In de eerste notulen van het jaar 1903 worden de consequenties van de inwerkingtreding van de Ongevalwet uit de doeken gedaan, alsmede de opheffing

BRIEFKAART

(CARTE POSTALE)

ALGEMEENE POSTVERENIGING (UNION POSTALE ENVERSELLE)

Zijde voor het adres bestemd (Carte postale à l'adresse)

WOLDENBERG,

datum postmerk.

0/1 0/1

Hiermede hebben wij de eer UED. mede te deelen, dat de prijs onzer PRIMA ROOM-BOTER thans is:

f

PER KILO.

Hoogachtend,

Aanbiedend,

Roomboterfabriek „de Vooruitgang”

J. DOUMA

Directeur.

van de tollen op de rijksweg Arnhem - Bavoort, welke opheffing een bijdrage zou eisen van de gemeenten Woudenberg, Leusden, Renswoude en Scherpenzeel. Ook door belanghebbende ingezetenen moest een bijdrage worden betaald. De vennootschap diende ook naar billijkheid bij te betalen. De bijdrage werd bepaald op f 1,- per melkleverancier.

De Beaufort bleef fabriek steunen

De familie De Beaufort bleef welwillend tegenover de fabriek staan. Uit de notulen komt meermalen naar voren dat er tegen billijke rente gelden werden geleend om het welzijn van de melkleveranciers en van de fabriek zoveel mogelijk te waarborgen.

1904

Nieuw ketel- en machinegebouw

In 1904 werd de bouw van een nieuw ketelhuis met een echte fabrieksschoorsteen aanbesteed. Ingeschreven werd door de onderstaande ondernemers:

A. de Jong en	
G. ten Broek	voor f 1.795,00
Wed. Kuipers	voor f 1.789,00
Keizer en Wildeman	voor f 1.710,00
H. Overeem	voor f 1.541,50
H. van Bruggen	voor f 1.539,00
H. Blanken	voor f 1.468,00
E.A. Kuipers	voor f 1.453,00

Aan laatstgenoemde laagste inschrijver werd het werk gegund, terwijl tegelijkertijd werd besloten om ook het overige metselwerk, nodig voor de verdere voltooiing van het plan aan E.A. Kuipers op te dragen, omdat aanbesteding daarvan niet goed mogelijk was.

Bijverdienste

In 1904 werd besloten aan de heren J.B. de Beaufort Jr. en J. Douma een perceeltje grond te verhuren voor f 5,- per jaar voor de plaatsing van een kippenhok.

Hieruit kan worden geconcludeerd dat deze heren samen een bijverdienste wilden opzetten.

1905

Voorlopig geen flessemelk en geen aankoop van melkzaken

Belangrijk was in dat jaar de beslissing om geen flessemelk te gaan maken en niet over te gaan tot het aankopen van melkzaken in Doorn en in Zeist.

Groei van de fabriek

Grotere en kleinere verbouwingen, alsmede uitbreidingen van de fabriek volgden elkaar regelmatig op, terwijl ook aan de inventaris alle aandacht werd gegeven, zodat deze vrij snel aan de nieuwste eisen bleef voldoen.

1908

Inhoudelijk zijn voor de geschiedschrijving de notulen van de vergadering van de Raad van Commissarissen van 21 juli 1908 van belang. Daaruit daarom de volgende hoofdpunten.

Handelsmerk

Door de voorzitter werd medegedeeld dat het ontwerp handelsmerk, waarop de keuze van de Commissarissen was gevallen, door de directeur van het Bureau voor de Industriële Eigendom niet voor inschrijving in aanmerking kwam, omdat

daarop het wapen van de gemeente Woudenberg voorkwam. In verband hiermede nam de voorzitter op zich naar een ander geschikt merk te zullen omzien.

Betere afvoer afvalwater

Omdat nodig voorzien moest worden in een betere afvoer van het afvalwater van de fabriek, werd de directeur gemachtigd een buisleiding te leggen naar een naburige sloot en zich met de eigenaar van het aangrenzende terrein hierover in verbinding te stellen.

Berging vaten en potten

Ook deelde de voorzitter mede, dat de beschikbare ruimte voor de berging van vaten en potten bij lange na niet toereikend was, zodat dit groot ongerief veroorzaakte. Besloten werd over te gaan tot het oprichten van een eenvoudige houten bergloods, waarvan de kosten ongeveer *f* 200,- zouden bedragen. Bij de afrekening bleek dat de bouwkosten *f* 50,- hoger zijn geweest.

Pensioenfonds voor het personeel

De voorzitter bracht ter sprake of er geen termen zouden bestaan om over te gaan tot de oprichting van een pensioenfonds voor de arbeiders van de fabriek.

Algemeen werd door de Commissarissen de wenselijkheid hiervan ingezien. Als het meest geschikte plan werd geacht om uit de ieder jaar beschikbare winst een fonds te vormen, ter beschikking van de Commissarissen, om daaruit de nodige pensioenuitkeringen te kunnen doen. Een jaar later werd er besloten om *f* 1.000,- als startkapitaal te storten in het pensioenfonds voor de werklieden.

Inbraakverzekering

Aangezien de brandkast ten kantore vaak aanzienlijke geldsommen bevatte, werd overeengekomen dat de polis van de inbraakverzekering diende te worden verhoogd tot *f* 25.000,-.

1909

Assistente voor de boekhouding

Voor het eerst in de notulen is er sprake van de activiteiten van mejuffrouw Johanna Philippina Dorrestein, die een gratificatie mocht ontvangen voor de door haar bij de boekhouding aan de directeur verleende hulp. Er werd haar een bedrag van *f* 100,- toegekend.

Hoger loon personeel

Het verzoek van het personeel om hen doorlopend gedurende het gehele jaar éénzelfde loon uit te betalen werd niet gehonoreerd. Ter gedeeltelijke tegemoetkoming werd door de Commissarissen besloten het loon gedurende de zomermaanden met *f* 1,- te verhogen.

Goede belangenbehartiging

Er blijkt steeds weer dat er terdege rekening werd gehouden met de belangen van de melkleveranciers, alsmede die van de fabriek en het daarin werkzame personeel.

Een leverancier had zich uit eigen belang tussentijds en onverwachts aan verdere levering onttrokken. De vraag rees of het niet wenselijk zou zijn hem de betaling over de laatste maand te onthouden, teneinde als afschrikkend voorbeeld voor anderen te dienen. Met één stem tegen werd besloten de uitbetaling wel te doen plaatsvinden, doch hem geen extra uitkering te geven.

1910

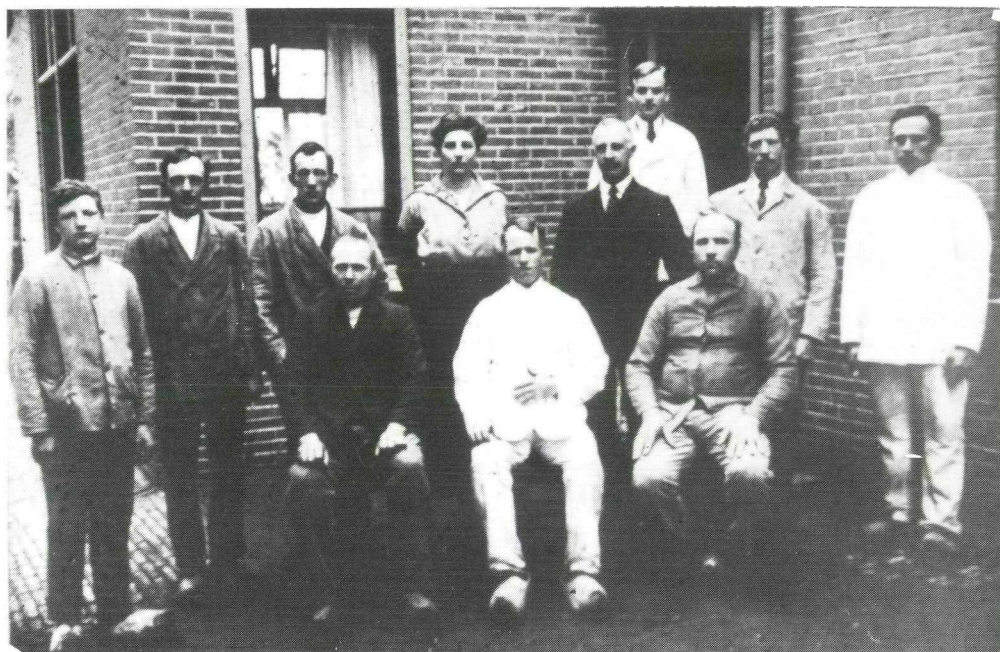
Aandacht voor veeziekten

Uit de notulen blijkt, dat de Commissarissen ook zorgvuldig omgingen met de zich voordoende veeziekten, vooral ten aanzien van de afnemers van de produkten van de fabriek.

1911

Reclame voor de fabriek

Uit de notulen van 15 juni 1911 wordt

Dat in 1910, bij het 12½ jarig bestaan, het bedrijf nog een bescheiden omvang had, blijkt wel uit deze foto, die een overzicht geeft van het toenmalig personeelsbestand.

Van links naar rechts:

Aart Lagerweij, Piet v.d. Essenburg, Johan Osnabrugge, Evert van Manen (zittend), mej. Jo Dorrestein, Evert Lagemaat (zittend met witte werkkleding), Jan Douma (directeur), Johan de Koning (met witte werkkleding achter J. Douma), Jacob van Asselt (zittend), Melis Moesbergen, Gerrit de Kruif (met witte werkkleding).

vermeld:

Met het oog op de te Amersfoort te houden landbouwtentoonstelling werd besloten aldaar de aandacht op de Roomboterfabriek 'De Vooruitgang' te doen vestigen door ophanging van een reclameplaat op het tentoonstellingsterrein, waarvan de kosten op f 50,- werden geschat.

Natuurlijk werd er steeds gewerkt aan de herhaaldelijke waarmaking van de naam van de fabriek en aan de directeur werden vanuit de Raad van Commissarissen steeds weer nieuwe opdrachten gegeven welke daarmee verband hielden.

Telefoonaansluiting

De telefoon deed zijn intrede. In 1911

werd besloten het kantoor van de fabriek te verbinden aan het telefoonkantoor te Scherpenzeel indien de aansluitkosten niet meer dan f 100,- zouden bedragen.

1912

Besteding winstsaldo 1911

In 1911 werden gunstige resultaten geboekt. Besloten werd, behoudens goedkeuring van de aandeelhoudersvergadering, het winstsaldo als volgt te verdelen:

- 5 % aan de aandeelhouders
- 10 % aan de directeur
- storting van f 100,- in het reservefonds
- storting van f 1.000,- in het afschrijvingsfonds

- storting van f 100,- in het pensioen-fonds
- uitkering van 25 cent per 100 liter melk aan de melkleveranciers
- f 100,- voor gratificatie aan mejuffrouw J.Ph. Dorrestein wegens door haar verleende hulp bij de boekhouding
- f 125,- aan werklieden en melkrijders
- een reservering van f 2.200,- teneinde daaruit de kosten te voldoen voor de aanschaffing van nieuwe toestellen.

Tevens werd besloten een nieuwe pomp te laten slaan, omdat de aanwezige pompen niet steeds voldoende water aan de fabriek konden leveren. De nieuwe pomp moest een capaciteit van 30.000 à 35.000 liter water per uur hebben.

Steun aan de fok- en controle-vereniging

De aandeelhouders kwamen ook wel met initiatieven. Op 6 maart 1912 werd door de heer Van Beuningen de vraag gesteld of door het verlenen van financiële steun de boterfabriek niet de toetreding der veehouders tot de fok- en controlevereniging kon bevorderen.

De voorzitter onderschreef het belang van zulk een toetreding, doch weerlegde op goede gronden de afwijzing van de suggestie. Wel wilde hij meedenken over de suggestie van de heer Van Beuningen. Als voorbeeld noemde hij het stationeren van een goede fokstier, waarbij de leveranciers en de fabriek door de verbetering van de veestapel in de regio baat zouden hebben.

1913

Coöperatieve Landbouwvereniging

Het feit, dat enkele Commissarissen ook zitting hadden in het bestuur van de Coöperatieve Landbouwvereniging te Woudenberg, blijkt tussen de regels door in de notulen van het jaar 1913.

De veronderstelling werd geopperd, dat er wellicht een verzoek van deze

Coöperatie zou komen om een gedeelte van de machinekracht van de boterfabriek te mogen gaan benutten voor een te stichten maalderij. Ethische motieven bleken zich daartegen te verzetten, omdat het zou meewerken aan de 'vernietiging' van de in de omtrek werkende molenaars.

Beloning administratieve hulp

In de vergadering van 3 maart 1913 werd besloten dat mejuffrouw J.Ph. Dorrestein voortaan niet meer per dag zou worden gehonoreerd, maar dat zij voor de verleende administratieve hulp een tractement van f 360,- per jaar zou gaan ontvangen.

Groei omvang terrein

Gestadig groeide ook de omvang van het terrein van de fabriek als gevolg van tijdige aankoop door de voorzitter, die het dan later voor dezelfde prijs, welke hij op een gunstig moment betaald had, liet overnemen door de naamloze vennootschap.

Dreigende concurrentie uit Amersfoort

Ingrijpende beslissingen moesten worden genomen naar aanleiding van plan-

Postgiro № 22358

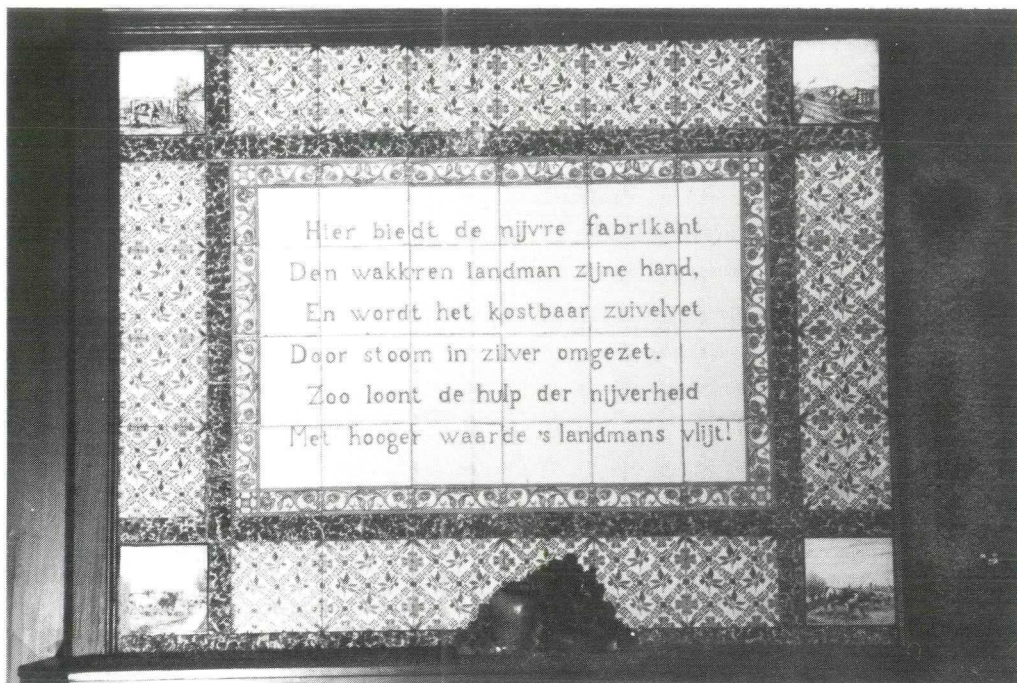
Telegramadres: Vooruitgang.

Telefoon № 6.

nen om in Amersfoort te komen tot de oprichting van een boterfabriek op coöperatieve grondslag. Naar een vergadering in de stad, waarvoor de fabriek was uitgenodigd om een waarnemer te sturen, werd de directeur afgevaardigd, met het verzoek van een en ander zijn bevindingen vast te leggen en daarover rap-

port uit te brengen.

In ieder geval kwamen de Commissarissen overeen, dat als hun gevoelen kenbaar moest worden gemaakt, het niet wenselijk was een grens vast te stellen, doch dat de boeren moesten worden vrijgelaten hun melk af te leveren aan de fabriek van hun keuze.

Gedicht van de stichter van de fabriek, de heer J.B. de Beaufort, op fraaie tegels aangebracht in de schouw van het kantoor.

1914

Transacties met grond

Zowel de voorzitter als de directeur kunnen tot zakelijke ondernemers worden gerekend. Dit blijkt wel uit de notulen van de vergadering van de Commissarissen van 14 juli 1914.

In het vorig jaar was er grond aangekocht tegen de prijs van f 5,- per roede voor een totaalbedrag van f 2.250,-. De grootte van het aangekochte perceel grond bleek bij opmeting echter geen 450 doch 556 roeden te zijn, zodat de koop prijs feitelijk f 2.780,- had moeten

zijn. De directeur had de verkoper echter weten te bewegen met f 200,- minder genoegen te nemen. De directeur had de toezegging gekregen dat de helft van de vermindering aan hem toekwam voor zijn bemoeienis. Overeengekomen werd dat de vennootschap een bedrag van f 330,- alsnog aan de verkoper betaalde. De notaris moest maar zien op welke wijze hij de foutieve prijsvermelding het beste in de koopakte kon wijzigen.

Filiaal in Amersfoort

Een suggestie van de voorzitter om, nu de oprichting van een coöperatieve fa-

briek in Amersfoort zeer waarschijnlijk werd, aldaar een filiaal van 'De Vooruitgang' te vestigen, bleek niet de instemming te krijgen van de Commissarissen, zodat besloten werd deze aangelegenheid nader te overdenken.

Mobilisatie 1914 - 1918

In de jaren van de mobilisatie 1914 - 1918 mocht de fabriek zich - ondanks de roerige tijden - in rustig vaarwater bewegen. De notulen van die jaren getuigen van een bedrijfsmatige tevredenheid, welke in het bijzonder te danken is geweest aan de inzet van de directeur, waarvoor hij in de notulen wordt geprezen. Bijzondere gebeurtenissen vinden in de fabriek niet plaats.

1919

Misverstand met de rijksoverheid

Enkele maanden na het einde van de eerste Wereldoorlog en de mobilisatie 1914 - 1918 werd door de directeur in de vergadering van de Raad van Commissarissen mededeling gedaan van de storting van maar liefst een bedrag van f 36.301,25 door de directie van de Afdeling Crisiszaken van de Rijksoverheid. Dit bedrag was weer teruggeboekt naar genoemde overheidsinstelling maar werd vervolgens weer terugontvangen. Enige tijd later werd getracht dit bedrag onder dreiging terug te vorderen.

Besloten werd het bedrag niet meer terug te storten doch voorlopig te beleggen op een afzonderlijke rekening totdat het ambtelijk misverstand was opgelost.

Beloning voor goede taakuitoefening

Voor de goede uitoefening van zijn functie werd aan de directeur een hoger salaris toegekend, alsmede een duurtoeslag. Als de economische omstandigheden dat zouden toelaten, zou het salaris per drie jaar worden bijgesteld.

1922 / 1924

Sterfgevallen en opvolging Commissarissen

In 1922 overleed de commissaris J.K. Baron Taets van Amerongen tot Renswoude. In zijn plaats werd in de vergadering van 12 maart 1923 benoemd Baron van Hardenbroek van Ammerstol.

In 1924 overleed de oprichter van de boterfabriek, de heer J.B. de Beaufort. De fabriek verloor hiermee een voorzitter, die vanaf de oprichting van de fabriek in 1897 altijd een warme belangstelling voor het bedrijf had gehouden en steeds veel vertrouwen in de ontwikkeling ervan had getoond.

In de vergadering van de Raad van Commissarissen van 25 augustus 1924 werd na de herdenkingswoorden, gewijd aan de man die zó lang voor 'zijn' fabriek was opgekomen, in de vacature van voorzitter voorzien door de benoeming van Baron van Hardenbroek van Ammerstol. Deze toonde een al even groot vertrouwen in het reilen en zeilen van de fabriek. De door zijn voorganger gegeven borgstelling van f 20.000,- bij de Boerenleenbank nam hij over.

1924

Begrip voor gemeentebelangen

Met alle verlangens van de gemeente Woudenberg werd zoveel mogelijk rekening gehouden, zoals ondermeer blijkt uit een verzoek van de toenmalige burgemeester om ter voorkoming van beschadiging van de Voskuilerweg niet meer met de tweewielige kar op deze weg te rijden.

Er werd een vierwielige kar aangeschaft en de melkrijder betaalde voor het gebruik van deze kar een billijke rente.

Lidmaatschap

Vereniging van Zuivelfabrieken

Omdat de contributie voor het lidmaatschap van de Vereniging van Zuivel-

fabrieken tot een bedrag van f 380,- onevenredig was met de ervaren voordelen daarvan, werd in 1924 besloten te bedanken voor dit lidmaatschap.

Handjeklap bij kwijtschelding van schulden

Dat er soms sprake was van een vorm van 'handjeklap' kan tussen de regels door worden gelezen in de notulen van 24 augustus 1924. De vraag werd gesteld hoe te handelen met een gewezen melkrijder, die aan de boterfabriek nog steeds een bedrag van f 140,- schuldig was en die verklaarde niet tot afbetaling in staat te zijn. Besloten werd met hem te proberen overeen te komen om de helft van de schuld te betalen en hem in het vooruitzicht te stellen, dat het resterende bedrag hem kwijtgescholden zou worden.

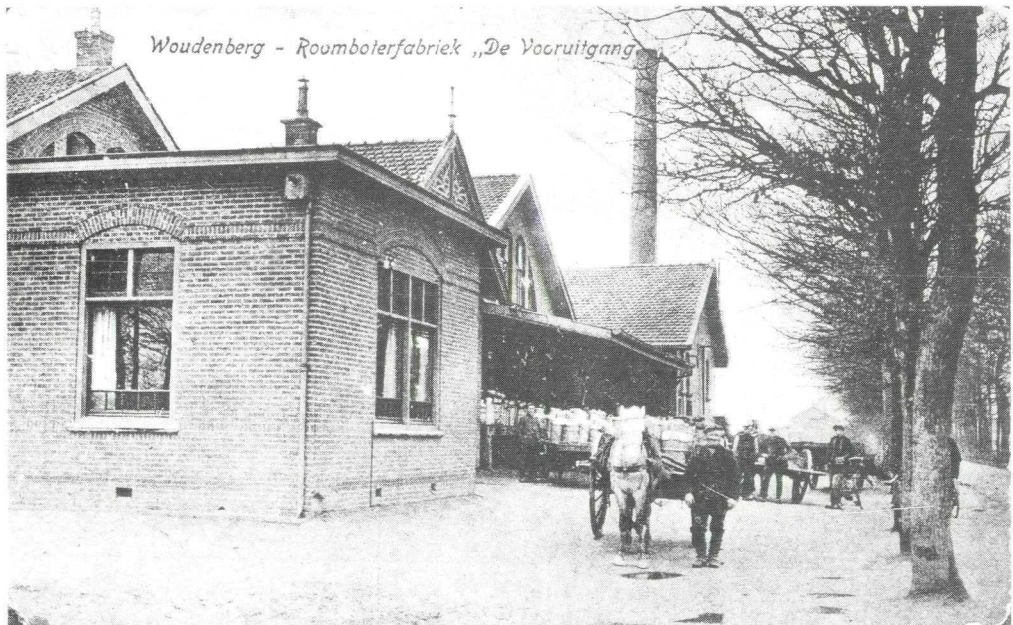
Naleving contractvoorwaarden

De Raad van Commissarissen hield zich zeer consequent aan de contractvoorwaarden met betrekking tot de toekenning van de extra jaarlijkse uitkering wanneer men het gehele jaar melk had geleverd. Verzoeken om toch die extra uitkering uitbetaald te krijgen, werden afgewezen, wanneer dat niet het geval was geweest.

Verkoop van volle melk

Toen bleek, dat steeds meer boeren niet geheel of gedeeltelijk de ondermelk wilden terugontvangen en de directeur met een voorstel kwam om over te gaan tot verkoop van volle melk, werden nogal wat bezwaren hiertegen naar voren gebracht. Besloten werd een en ander nog eens in overweging te nemen.

Druk bij de fabriek en rust op de Stationsweg met z'n fraaie bomen. Deze foto dateert van omstreeks het jaar 1925.

Hoofdstuk III (1925 - 1940)

1925

Overname melkfabriek te Renswoude

Op 16 februari 1925 werd besloten de melkfabriek te Renswoude van de familie De Beaufort over te nemen voor een koopsom van f 10.000,-. De aandeelhouders lieten aan de Commissarissen over op welke wijze men het beste het hiervoor benodigde bedrag zou kunnen verkrijgen.

Toch verkoop volle melk

In 1925 namen de Commissarissen de suggestie van de directeur over en besloten werd met de verkoop van volle melk te starten, nadat hiervoor de noodzakelijke voorzieningen zouden zijn getroffen. Deze voorzieningen mochten een bedrag van f 10.000,- niet te boven gaan, hetgeen nog altijd voordeliger was dan over te schakelen op kaasbereiding of melkpoederfabricage.

Controlevereniging

Men stond welwillend tegenover de oprichting van een controlevereniging. Er werd alleen volstaan met morele steun zonder hieraan financiële consequenties te verbinden.

Melkbesluit

In verband met een verscherpte controle, welke naar aanleiding van de inwerkingtreding van het Melkbesluit bij de veehouders werd uitgeoefend, besloten de commissarissen de directeur op te dragen om een controletoeistel aan te schaffen, zodat bij ontdekking van verontreinigde melk de betreffende veehouders tijdig een waarschuwing zouden kunnen ontvangen.

1927

- Er waren problemen ten aanzien van

het melkvervoer van de veehouders in de streek van Asschat en er bleek behoefte aan een nieuwe nortonpomp omdat de oude water leverde met ammoniak.

- De financiële resultaten bleken niet zo goed te zijn als in andere jaren, maar de laatste maanden van het boekjaar leverden toch weer zodanige bevredigende resultaten op, dat kon worden doorgegaan met de uitbetaling van de gebruikelijke dividenden en uitkeringen.
- Klachten van de leveranciers van de melk over retour ontvangsten van ondermelk en klachten over de melkbussen werden zakelijk aangepakt en door minimale kosten ondervangen.
- Voor aansluiting bij de groep van directeuren van boterfabrieken in de provincie Utrecht met het doel om te komen tot een organisatie betreffende de controle op stallen en melkwinning bij veehouders zou een bedrag van ongeveer f 2000,- moeten worden geraamd. Besloten werd hierop niet in te gaan.
- Nieuwe klachten over te late terugontvangst van ondermelk en melkbussen werden opgelost door de aanschaffing van een zwaardere en grotere melkwagen en een centrifuge.

Zorgen om melkfabriek in Renswoude

In 1927 stegen de zorgen rondom de melkfabriek in Renswoude. De voorzieningen als gevolg van noodzakelijke aanpassing van de fabriek zouden ver boven de beschikbare middelen uitkomen. Toch kwam er een oplossing doordat Mr. A.J. de Beaufort zich bereid verklaarde om zijn borgstelling ten behoeve van deze fabriek te verhogen tot f 20.000,-, zodat tot openbare aanbesteding kon worden overgegaan.

1928

Een stukje 'sociale' geschiedenis

In 1928 bereikte één der werklieden van

Roomboterfabriek 'De Volharding' te Renswoude omstreeks 1930.

Van links naar rechts: Henk Vlaanderen, Peet Veldhuizen, Breunis v.d. Ham, F. Gijsbertse, Joop Hazeleger.

Bij de paarden: Melkrijder Marinus van den Brink en z'n vader Evert van den Brink.

de fabriek de leeftijd waarop hem door de verzekeringsmaatschappij pensioen zou worden toegekend. De Raad van Commissarissen besloot zijn loon te verminderen met het bedrag van het door hem te genieten pensioen. Als motivering wordt in de notulen aangegeven dat er door de werklieden niets voor het pensioen wordt betaald en een vermeerdering van inkomsten zou onbillijk zijn tegenover zijn medewerkers, die de 60-jarige leeftijd nog niet hebben bereikt.

Overname borgstelling

Door het overlijden van de voorzitter van de Raad van Commissarissen, Baron van Hardenbroek van Ammerstol, was diens borgstelling bij de Boerenleenbank in Woudenberg in 1928 vervallen. Na ampele overwegingen werd besloten dat de Commissarissen zich gezamenlijk borg zouden stellen tegenover genoemde bank.

Runderhorzelplaag

In de vergadering van 12 maart 1928 kwam de bestrijding van de runderhorzel ter sprake. Steeds meer bleek dat de runderhorzel niet alleen een plaag was voor de koeien, maar ook de melkproductie leed er onder. Na enige discussie in de vergadering van aandeelhouders werd besloten gratis een bus van het bestrijdingsmiddel hypodermatine aan de melkleveranciers beschikbaar te stellen. Met dit middel waren elders goede resultaten verkregen.

Voorzichtigheid en zekerheid

Het crisisjaar 1929 kwam duidelijk in zicht. Dat bleek onder andere tijdens de vergadering van de Commissarissen van 13 augustus 1928. Tijdens deze vergadering werd door de voorzitter de vraag aan de orde gesteld in hoeverre de geldelijke aansprakelijkheid strekte van de Boerenleenbank ten opzichte van de

Centrale Raiffeissenbank. Bij een mindere goede gang van zaken of buitengewone omstandigheden zou de vennootschap door de Centrale Bank gedwongen kunnen worden tot betaling van haar aandeel in de omslag.

De Commissarissen vonden deze vraag van groot belang en de directeur werd gevraagd hierover nadere informatie te verkrijgen. Hij moest ook een schriftelijke verklaring zien te bemachtigen waarin het bedrag werd vermeld waarvoor de vennootschap aansprakelijk zou kunnen worden gesteld.

Reeds in de volgende vergadering van de Raad van Commissarissen kon de directeur mededelen dat de aansprakelijkheid van de vennootschap een bedrag van f 4.000,- niet ver te boven zou gaan. De voorzitter had inmiddels de schriftelijke verklaring onder zijn berusting.

1929

Teveel ondermelk

Men had zorg over de produktie van teveel ondermelk. Er werden oplossingen gezocht om te komen tot een winstgevendende verwerking van deze ondermelk door de aanschaffing van een daarvoor bestemde installatie. In een aandeelhoudersvergadering werden de Commissarissen opgedragen een nader onderzoek in te stellen. Men dacht aan kaasbereiding of aan het fabriceren van melkpoeder. Gelet op de hoge verbouwingskosten werd besloten deze weg niet in te slaan. Wel werd er contact gelegd met de Galak Condensed Melk Company te Rotterdam, die al eerder pogingen had gedaan om in deze streek regelmatig melk te verkrijgen voor haar fabriek in Ingen.

Overlijden en opvolging van een commissaris

Als gevolg van het overlijden van de heer Mr. A.J. de Beaufort werd door de voorzitter voorgesteld om diens dochter mejuffrouw A. de Beaufort in de functie

van haar vader te benoemen. Zij had zich reeds bereid verklaard om de door wijlen haar vader gegeven borgtocht ten behoeve van de vennootschap tegenover de Boerenleenbank, groot f 18.500,- over te nemen. Aan de aandeelhouders zou een voorstel tot benoeming worden gedaan.

1930

Sociaal voortouw

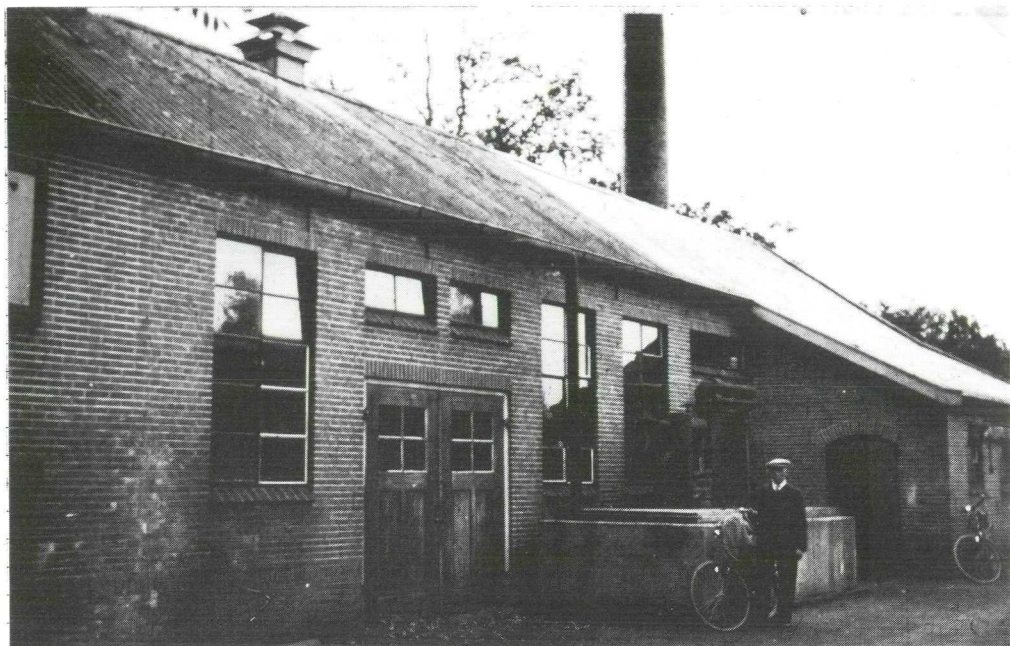
Voortvarendheid betrachtte de Roomboterfabriek bij het inwerkingtreden van de Ziektewet in het jaar 1930. De Raad van Commissarissen besloot de premie geheel ten laste van de vennootschap te brengen en bij ziekte het verschil tussen het loon en het te ontvangen ziektegeld aan het personeel uit te keren.

Voorziening in vacatures

In de aandeelhoudersvergadering van 11 maart 1930 werd in de ontstane vacatures voorzien door de benoeming van mejuffrouw A. de Beaufort en de heer W.H. de Beaufort tot leden van de Raad van Commissarissen.

Een goed gevoerd beleid

De voorzitter van de Raad van Commissarissen was binnen de eigen kring maar ook daarbuiten een man van gezag, waarbij beslist niet te kort mag worden gedaan aan de invloed, welke uitging van de overige Commissarissen. Allen hebben steeds een open oog en oor gehad voor de belangen van aandeelhouders, melkleveranciers, melkrijders en het eigen personeel. Voor zover dit mogelijk was, bleek er altijd de bereidheid te bestaan om te investeren in verbeteringen, zoals de vervanging van machines, verbouwingen van de fabrieksruimten en het aanbrengen van verbeteringen ten aanzien van het reinigen van de leeg teruggaande melkbusen.

Achterkant van de Roomboterfabriek 'De Volharding' te Renswoude. Bij de fiets staat Peet Veldhuizen. Omstreeks 1930.

1931

Uitkering aan kaasboeren

In de vergadering van 5 maart 1931 kwam de extra uitkering aan de orde. Besloten werd om voortaan ook de kaasboeren daarvan te laten profiteren, ten einde deze boeren wat meer aan de fabriek te binden. Ze kregen zes cent per honderd geleverde liters melk, tegen een extra uitkering van zeventien cent per honderd liter melk aan de 'gewone' melkleveranciers.

Papbereiding

De voorzitter had op een gegeven moment geconstateerd, dat de verkoop van karnemelk niet die prijs opleverde wat daarvan mocht worden verwacht. Hij deed daarom het voorstel om een localiteit van 10 x 12 meter te bouwen en daarin een inrichting te maken voor de bereiding van pap, waarmee in verschillende fabrieken elders in het land goede win-

sten werden gemaakt. Hij koppelde daaraan vast dat de uitbreiding later zo nodig gelegenheid moest kunnen bieden voor plaatsing van machines voor onder andere melkpoederfabricage.

Kennelijk had de voorzitter over dit bouwplan bijzonder goed nagedacht want hij bracht onder meer ter tafel dat deze verbouwing altijd gepaard zou moeten gaan met de verplaatsing van de paardestal en de kolenbergplaats.

De kosten zouden f 15.000,- moeten bedragen. De Commissarissen besloten dit plan voor te leggen aan de aandeelhouders.

Boter voor een lagere prijs

Een voorstel van de directeur tot het leveren van boter aan de melkleveranciers tegen een lagere prijs werd voorlopig aangehouden. Meerdere Commissarissen waren van mening dat dit een niet genoegzaam gemotiveerde benadeling

van de winkelstand zou zijn en aanleiding tot misbruik zou kunnen geven.

Uitzien naar een waarnemend directeur

In 1931 werd wederom gesproken over de wenselijkheid uit te zien naar een geschikt en bekwaam persoon, die de directeur zou kunnen vervangen bij ziekte. Tevens zou deze vervanger de directeur behulpzaam moeten zijn bij diens gestadig uitbreidende werkzaamheden. De directeur werd opgedragen uit te zien naar een voor deze betrekking geschikt persoon tegen een salaris van circa f 1.500,- à f 2.000,- per jaar. De aandeelhoudersvergadering nam veertien dagen later de voorstellen van de Raad van Commissarissen over.

Rode Kruis

Aan het Nederlandse Rode Kruis werd toestemming verleend tot het vestigen van een post in de fabriek van waaruit

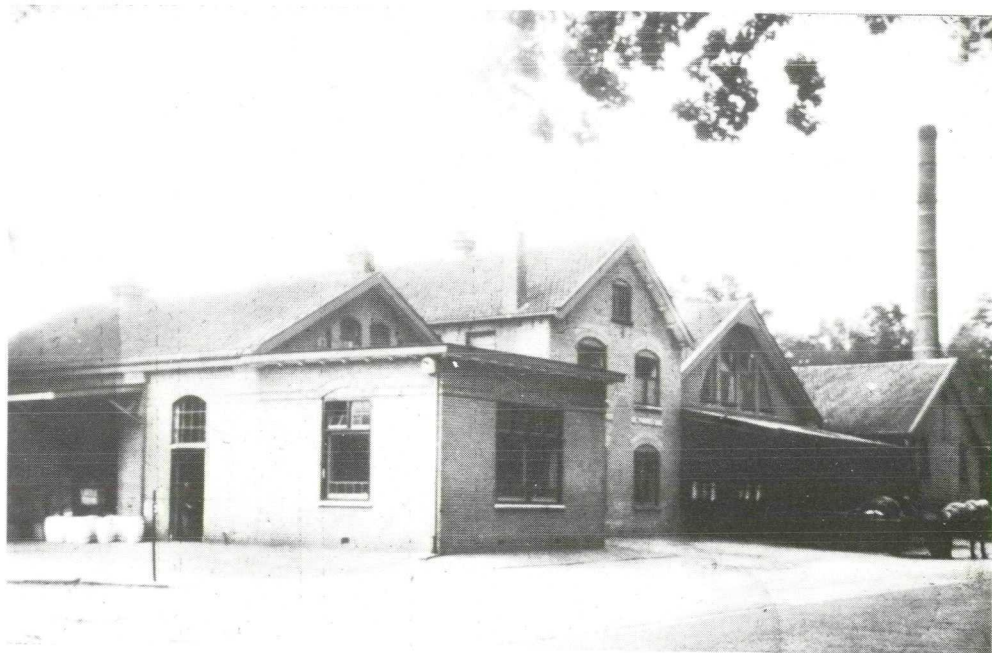
doorlopend hulp bij ongevallen kon worden gevraagd. In de fabriek werd een verbandkist geplaatst.

1932

Overlijden secretaris Raad van Commissarissen

Op 22 januari 1932 overleed de secretaris van de Raad van Commissarissen. De laatste regel van het notulenboek luiden: "*Dit Notulenboek, dat de geschiedenis der N.V. Roomboterfabriek de 'Vooruitgang' bevat van hare oprichting in 1899 af, tot en met het jaar 1931, werd in dien reeks van jaren ononderbroken bijgehouden door haren eersten secretaris van Commissarissen, Mr. A. Royaards van Scherpenzeel.*

Na diens overlijden op 22 januari 1932 is door Commissarissen besloten dit boek af te sluiten en ter zijner nagedachtenis in het Archief der Naamloze Vennootschap te bewaren. Voor de

Aan de foto is goed te zien dat de fabriek zich na 1900 belangrijk heeft uitgebreid.

Notulering der verrichtingen van de Fabriek werd met ingang van 1932 een losbladig notulenboek aangelegd. Woudenberg 1932. De secretaris w.g. W.H. de Beaufort"

Vacatures Raad van Commissarissen

Door het overlijden van de heren A.E. van Kolfschoten en Mr. A. Royaards van Scherpenzeel, beiden lid vanaf de oprichting van de fabriek, ontstonden er twee vacatures. De heer E. van Kolfschoten volgde zijn overleden broer op en in de vacature van Mr. A. Royaards van Scherpenzeel werd voorzien door de benoeming van burgemeester M.J.L. Baron Taets van Amerongen van Renswoude. De heer W.H. de Beaufort werd benoemd tot secretaris van de Raad van Commissarissen.

Aanpassing salaris en autovergoeding directeur

Als gevolg van de crisisjaren verminderden de bedrijfsinkomsten van de fabriek en daardoor ook het inkomen van de directeur omdat zijn aandeel in de winst daalde. Het vast inkomen van de directeur bedroeg in 1932 voor de fabriek in Woudenberg f 1.600,- en te Renswoude f 500,- dus gezamenlijk f 2.100,-.

"Ik vergeet hierbij geenszins, dat zuinigheid in den tegenwoordigen tijd een eerste vereischte is en dat op algemeene verlaging van salaris wordt aangedrongen, doch wanneer een matige verhooging in dit geval wordt toegekend, zal het totaal der inkomsten niet boven het normale komen", aldus de voorzitter. In 1932 spreekt men van een omzet van meer dan een miljoen gulden, waar een beter salaris bij moet passen.

Het vaste salaris werd verhoogd tot f 3.000,- voor de fabriek in Woudenberg en tot f 600,- voor de fabriek in Renswoude. Een niet onaanzienlijke salarisverhoging! De autovergoeding van de directeur werd vastgesteld op f 0,10

per kilometer.

Bereiden andere melkproducten

De nevenproducten van melk, met name karnemelk en ondermelk, brachten steeds minder op. Het door de directeur ingestelde onderzoek gaf aan dat er op kon worden gerekend dat er een bevredigende afname van de te produceren pap zou zijn. De verbouwing van de fabriek kon daarom doorgang vinden. Er waren inmiddels tekeningen en een bestek gemaakt door de architect, de heer Meek. De aannemers Lambalgen en Daatselaar kregen de opdracht om de verbouwing uit te voeren omdat hun opgave van kosten ver beneden de begroting van f 15.000,- lag.

1933

Zorg om jaarrekening 1932

De jaarrekening 1932 stond in het teken van de toenemende crisis. De boterrekening ondervindt de ellendige gevolgen van de Zuivelcrisiswet. De exportboter brengt f 0,60 per kg op. De te betalen toeslag bedraagt f 0,90 per kg. Mededeling wordt gedaan van het uitgebreide geknoei en gesmokkel met de exportboter aan de grenzen. De melange- en margarinefabrikanten hebben als gevolg van deze Zuivelcrisiswet een goede tijd. De jongste invoerrechten in Duitsland en in Frankrijk geven de melkfabrieken zorgen.

Meer zorgen om het financiële reilen en zeilen

- Niet alle vorderingen werden vlot betaald. Twee klanten in Amsterdam moeten via een advocaat tot betaling worden gemaand. De openstaande posten bedragen f 3.800,- en f 3.300,-;
- De ondermelkrekening blijft verliezen geven. De afzet stagneert en de suggestie wordt gedaan de prijs te laten zakken zodat er een grotere omzet kan worden bereikt waardoor er geen verliezen meer ontstaan. Deze suggestie

wordt overgenomen en de directeur zal trachten hieraan uitvoering te geven;

- De rijgelden voor de melkrijders moeten worden verlaagd na minnelijk en voorzichtig overleg met de melkrijders.

Winstsaldo 1932

Er was een klein batig saldo. De winst over 1932 van de fabriek in Woudenberg tot een bedrag van f 17.852,04 werd als volgt verdeeld:

- f 300,- werd gestort in het reparatiefonds;
- 5% dividend werd uitgekeerd aan de aandeelhouders;
- een uitkering van tien cent per 100 kg melk aan de melkleveranciers en vijf cent per 100 kg geleverde melk aan de kaasboeren;
- het gebruikelijke tantième aan de directie;
- het restant werd afgeschreven op de nieuwbouw.

De rekening van de fabriek in Renswoude gaf een winstsaldo aan van f 2.563,16. Evenals voor de fabriek in Woudenberg kregen de melkleveranciers aan de fabriek in Renswoude ook respectievelijk tien cent en vijf cent voor elke 100 kg geleverde melk en ontving de directie de gebruikelijke tantième.

Stijgende omzet van melk

Met voldoening wordt door de Commissarissen geconstateerd dat de hoeveelheid ontvangen melk aan beide fabrieken aanmerkelijk is vooruitgegaan. In de Woudenbergse fabriek werd 10.917.623 kg melk ontvangen tegen 9.662.295 kg melk in het vorige jaar. In de fabriek te Renswoude werd 3.540.594 kg melk ontvangen tegen 3.000.076 kg in het vorige jaar.

Overvallen en diefstallen

De hoge omzet van de kasrekening van ongeveer f 1.300.000,- per jaar en de herhaaldelijke pogingen tot inbraak - kortelings nog voor een waarde van f 130,-

aan zegels - deed de Commissarissen besluiten:

1. Een geheime sirene inrichting te laten aanbrengen, welke bij nadering van de kluis een alarmsignaal geeft;
2. De directeur mag zich bij alarmering niet alleen of ongewapend naar de fabriek begeven, doch moet eerst wachten op politiehulp.

Bij een overval op een melkfabriek in Oude Niedorp werd de penningmeester mishandeld en f 2.100,- aan melkgelden gestolen. Er werd een bedrag van f 10,- beschikbaar gesteld voor een bijdrage in het verlies van de fabriek in Oude Niedorp.

De crisistijd

In deze crisisjaren werd er op vele manieren vanuit actiecomité's onder de boeren gewerkt om melk te gaan leveren aan de Zuivelfabriek te Aardam, die f 0,40 per 100 kg melk boven de basisprijs garandeerde. Het vermoeden bestond dat er industriemelk als consumptiemelk werd verkocht. Er bestond een regeling, ingesteld door de Crisiszuivelcentrale, dat fabrieken, die voorheen consumptiemelk leverden aan steden, zoals Den Haag, Amsterdam en Rotterdam, dit in 1933 ook nog mochten doen, terwijl andere fabrieken voor iedere kg melk, in die steden geleverd, een toeslag moesten betalen van twee cent per kg. Dit gaf aanleiding tot veel geknoei. Daarnaast werd er frauduleus veel room naar België vervoerd.

Door deze handelswijze verloor 'De Vooruitgang' de leverantie van 25 boeren met een dagproductie van ongeveer 4.000 kg melk.

De Commissarissen reageerden nogal nuchter met de opmerking hiertegen weinig te kunnen doen en vroeg of laat zou dit kwaad wel worden gestraft.

District C. D.
No. 5

CRISIS-ZUIVELWET 1932

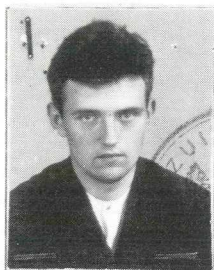
(Staatsblad No. 290)

BEWIJS VAN VERGUNNING

voor het ~~verkoopen~~, vervoeren en afleveren van CONSUMPTIEMELK

Uitsluitend geldig voor VERVOER

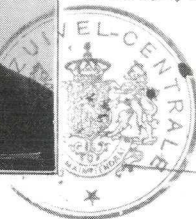
Afgegeven aan Roomboterfabriek „De Vooruitgang“
Stationsweg 483, Woudenberg.

ten behoeve van de(n) in haar dienst en onder haar verantwoordelijkheid werkende(n)

S. Lagerwey.

'S-GRAVENHAGE, 19

L. Büch
De Crisis-Zuivel-Centrale,

C. Z. C. No. CH1

Voorzitter.

District C. D.
No. 5

CRISIS-ZUIVELWET 1932

(Staatsblad No. 290)

BEWIJS VAN VERGUNNING

voor het ~~verkoopen~~, vervoeren en afleveren van CONSUMPTIEMELK

Uitsluitend geldig voor VERVOER

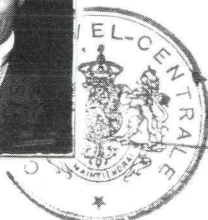
Afgegeven aan Roomboterfabriek „De Vooruitgang“
Stationsweg 483, Woudenberg.

ten behoeve van de(n) in haar dienst en onder haar verantwoordelijkheid werkende(n)

Th. v. d. Pol

'S-GRAVENHAGE, 19

L. Büch
De Crisis-Zuivel-Centrale,

C. Z. C. No. CH1

Voorzitter.

1934

Machine voor fabricage gesteriliseerde melk

De directeur en de Raad van Commissarissen gingen bij het nemen van belangrijke beslissingen niet over één nacht ijs. Een goed voorbeeld is de aanschaffing van dure machines voor nieuwe behandelingsmethoden van de geleverde melk, waarbij de houdbaarheid een grote rol speelde.

In 1934 deed zich de mogelijkheid voor om een machine te kopen en daarbij het alleenrecht te verwerven voor de fabricage van gesteriliseerde melk. Deze machine was door Zijderveld aangeboden aan de Handelscompagnie te Rotterdam, waarmee de heer C.S. van Beuningen in relatie was getreden.

De Handelscompagnie wenste deze machine in de melkfabriek van 'De Voortuitgang' op hun kosten te beproeven. Die proeven vielen zoals bleek zeer goed uit. Er werd in de vergadering van 5 februari 1934 melk geproefd, die op 6 augustus 1933 bereid was en tweemaal naar Zuid-Amerika was geweest. Tevens werd er melk geproefd, die 14 dagen op de warme stoomketel had gestaan en daarna honderden kilometers op een vrachtauto had meegereden.

Etiket, te plakken op de fles voor gesteriliseerde melk.

Beide produkten bleken nog goed bruikbaar te zijn.

De inmiddels gevormde combinatie 'Jozijdhof' wilde niet ingaan op de wens van de Handelscompagnie in Rotterdam om voor f 5.000,- de vinding te kopen, met het recht van octrooi op hun naam en het alleenrecht om de machines te maken. Deze onderhandelingen werden finaal afgebroken.

Vervolgens bood de combinatie 'Jozijdhof' de machine toen aan bij de melkfabriek 'De Vooruitgang' met alleenrecht van fabricage der produkten voor Holland en de export ervan voor een bedrag van f 4.500,- met een licentie van een kwart cent per liter melk en drie cent per liter room.

Bij de verdere onderhandelingen met de heer Zijdthof werden alle gewenste voorwaarden duidelijk vastgesteld in contracten.

De directeur merkte nog op, dat men bij deze fabricage van melk nog voor de vraag bleef staan of de bereide melk nog vitaminen zou bevatten. Besloten werd dat eventueel later, als de afzet bevredigend zou zijn, dit kostbare onderzoek kon worden aangevat.

Nieuwe vrachtauto

Men kocht geen nieuw materiaal voordat het oude versleten was. De oude bestelauto had inmiddels 200.000 kilometer gelopen en dat was de reden waarom de directeur gemachtigd werd een nieuwe bestelauto te kopen.

Resultaten over het jaar 1933

De winst over dit jaar is niet groot. Er is een klein overschotje van f 6.349,90. De afzet van karnemelkse pap is bevredigend. Een belangrijk kwantum karnemelk, dat anders voor voerkarnemelk voor het vee van de hand moest worden gedaan, kon nu voor de bereiding van gortepap worden gebruikt. De directeur had berekend dat de fabriek ongeveer drie à vierduizend gulden op de karnemelk had verdiend.

De eerste bestelauto. Van links naar rechts: Erris Hazeleger en Jan Bruggink.

De melkaanvoer is ongeveer 1½ miljoen kg lager geweest dan het vorige jaar. De oorzaak hiervan is dat wegens crisislasten veel boeren zelf karnen en omdat er tamelijk veel steun werd verleend aan zelfkazenden boeren, waren er nogal veel boeren, die overgingen tot het maken van kaas.

Het plaatsen van de ondermelk, die niet door de boeren kon worden teruggenomen, bleef steeds een zorg, vooral door de inkrimping van de varkensstapel.

Bij een lagere winst worden de uitkeringen ook minder. Het dividend werd bepaald op 4% en de uitkering aan de melkleveranciers op vijf cent per 100 kg geleverde melk in het vorige jaar. Kaasmakende leveranciers kregen 2½ cent per 100 kg.

1935

Melkvervoer van leverancier naar de fabriek

In de vergadering van de Raad van

Commissarissen van 6 maart 1935 wordt de vraag gesteld of het melkvervoer met gewone wagens niet wat ouderwets is. De directeur antwoordt dat er veel door zandwegen moet worden gereden en dat gaat het beste met paard en wagen. Een niet onbelangrijke bijkomstigheid is dat het onderhoud van vrachtauto's erg duur is. Waar mogelijk worden vrachtauto's ingezet. Dit komt het product ten goede omdat de melk vlugger wordt vervoerd vanaf de boerderij naar de fabriek, hetgeen vooral in een warme periode van belang is. Meer en meer worden melkwagens met motorassen en luchtbanden gebruikt.

Er is enige onbillijkheid geconstateerd door gelijke rijgelden bij goede en slechte ligging van de boerderijen te betalen. Dit bezwaar wordt wel erkend maar is moeilijk op te lossen. Publieke aanbesteding van de melkritten zou wel eens voordeliger uit kunnen komen. De fabriek kan dit echter de vertrouwde mensen, die al jaren in dienst zijn, niet aandoen.

Financieel resultaat 1934

Met genoegen werd door de Commissarissen geconstateerd dat bij een hogere uitkering van de melkprijs, de winst ten opzichte van het vorige jaar toch iets gunstiger is, namelijk *f* 7.095,58 tegen *f* 6.349,90 in het jaar 1933.

De winst van de fabriek in Renswoude vertoont ook een gunstig resultaat van *f* 1.909,15. In 1933 bedroeg de winst van deze fabriek *f* 1.519,79.

De melkontvangst steeg van 3.478.216 kg tegenover 3.344.094 kg in 1933. De resultaten blijven zich heel voorzichtig in gunstige zin ontwikkelen. Het voeren van een voorzichtig financieel beleid blijft dringend noodzakelijk.

Melkinrichting van de fabriek

De directeur maakt er melding van dat er in 1935 ruim 480.000 flessen melkproducten werden afgeleverd. Hij noemt de financiële resultaten goed. De ruimten voor sterilisatie, schoonmaken der flessen enz. zijn te gering van omvang en moeten worden vergroot. Besloten wordt hiervoor een bedrag van *f* 5.000,- uit te trekken.

Nieuwe produkten

De fabriek wil bij de tijd blijven. Een nieuw produkt, namelijk rijstepap in flessen wordt in de fabriek te Woudenberg gemaakt en met succes.

In Zwitserland gaat een fosco preparaat in een verpakking met een voor een zuigrietje geperforeerde sluiting als toeristen-drink grif van de hand. De directeur zal onderzoeken of 'De Vooruitgang' ook deze fabricage met succes ter hand zal kunnen nemen.

Geen pensioenuitkering voor de directeur

De directeur, de heer J. Douma, heeft de 60-jarige leeftijd bereikt en komt in aanmerking voor een pensioenuitkering. De heer Douma blijft echter werken en hij is de mening toegedaan dat deze uitkering hem dan voorlopig ook niet toekomt.

De Commissarissen kunnen dit waarderen en besluiten dat deze gelden, voor zoveel nodig, zullen worden gebruikt voor een te treffen pensioenregeling voor zijn echtgenote, mevrouw Douma-Dorrestein.

1936

Resultaat in 1935

De voorzitter constateerde een winst van *f* 14.825,83 tegen *f* 7.095,39 in het vorige jaar. Meer dan een verdubbeling mag worden gezien als een heel goed resultaat. De meeste prijzen ontwikkelen zich gunstig. De betaling van het melkvet vertoont een mooi bedrag, namelijk *f* 3,80 per 100 kg melk. Dit was het vorige jaar *f* 3,61. De ondermelk blijft een probleem en wordt afgezet tegen een prijs van *f* 0,59 per 100 liter tegen het vorige jaar een bedrag van *f* 0,61. De totale melkprijs per 100 kg bleef gemiddeld hoger, namelijk *f* 4,39 tegen *f* 4,32 in het vorige jaar.

Commissarissen kenmerken de vooruitgang in deze crisisjaren als verblijdend. De melkprijs van 'De Vooruitgang' kan elke vergelijking met omliggende melkfabrieken doorstaan.

Het dividend wordt bepaald op 5% en de melkleveranciers krijgen *f* 0,08 voor elke 100 kg geleverde melk in het afgelopen jaar. De kaasboeren ontvingen *f* 0,04.

Melkwagens niet meer op de rijksweg bij de fabriek

Door het toenemende verkeer op de rijksweg Woudenberg-Scherpenzeel deden er zich problemen voor bij het parkeren van de melkwagens vòòr de fabriek in Woudenberg. Rijkswaterstaat had reeds maatregelen aangekondigd tenzij de fabriek zelf voor een oplossing zou zorgen. In een volgende vergadering van de Raad van Commissarissen wordt het verblijven van melkwagens op de weg als hoofdpunt op de agenda geplaatst. De directeur had nog geen afgerond plan. Suggesties werden aangedra-

De schoorsteen rookt en de fabriek is volop in bedrijf. Het lijkt wel of de Stationsweg alleen wordt gebruikt door melkrijders van de fabriek. Deze foto dateert van 1936.

gen. De conclusie werd getrokken dat er een parallelweg achter de bomen naast de fabriek ten westen van de schoorsteen moest komen. Aan de zuidzijde zouden bomen kunnen worden geplant, zoals Amerikaanse eiken of kastanje met douglassparren, waardoor schaduw ontstaat voor het koel houden van de bussen op de melkwagens. De directeur zou deze gedachten nader uitwerken.

Schaftlokaal voor de arbeiders

Er komt meer aandacht voor de werkomstandigheden van de arbeiders. De Arbeidsinspectie vindt het nodig dat er een schaftlokaal met verwarming komt. De directeur meent dat deze voorziening vrij gemakkelijk in een loods kan worden ondergebracht.

Grote concurrentie bij aankoop van melk

De directeur is niet ontevreden over de omzet, maar de fabriek ondervindt concurrentie bij de aankoop van melk. De grote condensfabrieken zijn in het bezit van veel consenten van uitvoer en de condensprijs ligt hoog. Ze kunnen veel geld voor de melk betalen. Ook de fabriek 'De Vooruitgang' moet extra geld voor de melk betalen om geen leveranciers te verliezen. De financiële resultaten worden daardoor ongunstig beïnvloed.

1937

Resultaten 1936

De financiële resultaten zijn in 1936 aan-

merkelijk slechter dan in 1935. De fabriek in Woudenberg heeft een winst van f 6.624,98½ en het resultaat van de fabriek in Renswoude bedraagt f 2.262,57. De tegenvallende cijfers zijn een gevolg van de te hoog betaalde prijs voor de melk om te kunnen concurreren tegen de condensfabriek 'de Galak', die door de hoge condensprijzen extra aan de melk-leveranciers kon betalen.

De uitkering aan melkleveranciers bedraagt dan ook maar vier cent voor elke 100 kg geleverde melk in 1936 en de kaasboeren krijgen twee cent.

Er is een bedrag van ruim f 21.000,- aan reserves.

Wikkel om een pakje boter van een halve kg. In gebruik omstreeks 1935.

Oplossing voor overschot van ondermelk

De Raad van Commissarissen bleef het probleem van het niet kunnen afzetten van de ondermelk dwars zitten. Er waren

vier mogelijkheden om het vraagstuk op te lossen:

1. het fabriceren van condensmelk;
2. de kaasfabricage ter hand nemen;
3. melkpoeder maken;
4. maken van caseïne voor de textiel-fabricage.

De beslissing over de condensmelk en de kaas werd snel genomen in negatieve zin omdat naast het grote bedrag aan investeringen er geen crisisconsenten - een vergunning van de overheid - meer te krijgen zijn.

De fabricage van caseïne voor de textiel stond nog in de kinderschoenen. De caseïne is een grondstof, die de fabriek zou kunnen bereiden. Men stond huiverig tegenover de caseïne omdat de melk-wolfabricage onzeker is en daarnaast bestonden er vraagtekens over de kwaliteit van de vrijkomende wei uit de ondermelk. Gevreesd werd dat de wei ondeugdelijk zou zijn.

Het fabriceren van poedermelk bleef dus over. De directeur verwachtte hiervan geen grote winsten. Hij becijferde dat er netto ongeveer f 2.500,- te verdienen zou zijn op een miljoen liter ondermelk, waarvoor in 1937 geen afzet was.

Grote uitbreidingsplannen van de fabriek

De directeur deelt mede, dat de Arbeidsinspectie al twee keer proces-verbaal heeft opgemaakt voor te lang werken door de arbeiders. Het werk neemt toe, de ketels worden te oud en de capaciteit is te klein. Bij een ketel met een grotere capaciteit is de schoorsteen te klein.

Architect Meek en de directeur becijferden de investeringskosten als volgt:

1. poederinrichting met nieuwe ketel en nieuwe schoorsteen	f 31.000,-
2. nieuwe gebouwen	f 19.000,-

3. totaal	f 50.000,-
	=====

Door een ruimere opzet van de fabriek in

Kunstwolbereiding uit ondermelk?

Coöp. Zuivel waarschuwt
tegen overijlde
actie.

EEN GEZAMENLIJK OPTREDEN T.Z.T. GEPREFEREERD.

Sedert den Italiaansch-Abyssinischen oorlog, duiken er telkens berichten op over de bereiding van kunstwol uit ondermelk (caseïne), schrijft de heer Geluk in het off. orgaan van den Ned. Zuivelbond: Het procédé zelf schijnt geenszins nieuw te zijn, doch in Italië schijnt het onder den druk der sancties de bereiding van dit product geforceerd te hebben toegepast en mogelijk heeft men daardoor wel vorderingen gemaakt, die het voor de practijk veel bruikbaararder hebben gemaakt.

Mede ten gevolge van den oorlog schijnt er in Italië een tekort aan melk en in het bijzonder aan melkeiwit voor de bereiding van kunstwol te zijn gekomen, althans vernemen wij dat men vanuit dit land in verschillende landen tot overeenkomst tracht te komen omtrent de levering van caseïne, geschikt voor de kunstwolbereiding.

Ook in ons land worden proefnemingen verricht door de Algemeene Kunstzijde Unie te Arnhem om ondermelk als grondstof voor de fabricage van kunstwol te gebruiken. Uit den aard der zaak moet worden afgewacht tot welke resultaten dit zal leiden. Het kan niet worden ontkend, dat het ondermelkvraagstuk in de achter ons liggende crisisjaren meermaals aanleiding tot moeilijkheden heeft gegeven en indien het werkelijk mogelijk zou blijken om op den duur in de textielindustrie een goede afneemster voor onze ondermelk te krijgen, dan zou dit ongetwijfeld van veel betekenis voor onze melkveehouderij kunnen zijn.

Geen overdreven optimisme.

Toch willen wij voor een overdreven optimisme in dezen waarschuwen. De caseïne, welke voor de kunstwolbereiding in Italië gevraagd wordt, moet met anorganisch zuur bereid zijn. Het is bekend, dat dit hoge eischen aan de installatie der betreffende inrichting stelt, daar de werktuigen door het gebruikte zuur sterk aangetast worden.

Met een extra groote afschrijving dezer werktuigen moet dan ook rekening worden gehouden. Verder moet de ondermelk, voor deze industrie geleverd, ten minste evenveel opbrengen als bij verwerking op de thans bekende wijze, t. w. als kaas, gecondenseerde melk, melkpoeder of bij gebruik als veevoeder. Pas wanneer behoorlijk vaststaat, dat aan deze voorwaarden kan worden voldaan, kan men van een waardevol nieuw afzetgebied der ondermelk spreken.

In de dagbladen is reeds medegedeeld, dat de N.V. Lijempf te Leeuwarden en de N. V. Leo de Winter & Co. te Amsterdam, in samenwerking met de Snia-Viscosa te Milaan een consortium zouden hebben gevormd met het doel om de bereiding van textiel-caseïne in ons land te gaan ter hand nemen. Het bericht, dat er in Italië een tekort aan dit product is, wordt hiermede bevestigd.

Ook deze pogingen volgen wij natuurlijk met belangstelling, maar toch meenen wij ook ter zake hiervan een waarschuwend geluid te moeten laten hooren. Het is ons n.l. bekend dat er de laatste dagen vanwege deze combinatie pogingen in het werk zijn gesteld om met verschillende coöperatieve zuivelfabrieken, waarvan men weet, dat ze over groote hoeveelheden ondermelk beschikken, tot afspraken te komen omtrent de levering van ondermelk of de bereiding van caseïne.

Voorzichtigheid geboden.

Hoewel de bereiding van caseïne in het algemeen natuurlijk wel bekend en vrij eenvoudig is, staat men tegenover deze zaak toch nog vreemd en waar een paar particuliere ondernemers zich hier opwerpen om de ondermelkverwerking in een bepaalde richting te sturen zonder dat men voldoende van den ondergrond der dingen op de hoogte is, is voorzichtigheid ongetwijfeld geboden. Vooral zouden wij den coöperatieven zuivelfabrieken in haar eigen belang willen aanraden om op zichzelf staand in dezen geen contracten af te sluiten of verbintenissen aan te gaan, doch hierover eerst eens te overleggen met zustervereenigingen om zoo mogelijk gezamenlijk tot een zeker standpunt en samenwerking te komen. Zeker zouden wij voorzichtigheid willen aanraden in het beschikbaar stellen van bedragen voor het bouwen van inrichtingen e. d., daar men hiertoe toch zeker nog veel te weinig georiënteerd is omtrent de basis en de strekking van een en ander.

Indien de omstandigheden daartoe inderdaad gunstig blijken, kan men veel beter trachten tot een gezamenlijk optreden te komen, ten einde te voorkomen, dat straks de een tegenover de ander komt te staan. Laat men hierbij vooral bedenken, dat hij het sterkst staat, die de grondstof in handen heeft. Men zorge er dan echter voor, deze ook goed in handen te houden.

Ochtendblad De Telegraaf, 29 mei 1937.

Woudenberg zou de fabriek in Renswoude op den duur mogelijk kunnen worden afgestoten.

Er was haast geboden. De leverantie van de ketel vergde zeven maanden. De poedermachine zou wellicht over drie à vier maanden kunnen worden geleverd.

Na uitwisseling van de gedachten wordt het volgende besloten:

1. architect Meek maakt een volledig ontwerp van een verbouwingsplan dat aangepast wordt aan de gestelde eisen voor een bedrag van f 31.000,-;
2. ketel en poedermachine worden direct besteld bij vertrouwde adressen voor maximaal f 19.000,-.

Fabriek wordt nog meer uitgebreid

Bij de uitwerking van de plannen bleek in een later stadium dat er nog enkele noodzakelijke uitbreidingen moesten komen en wel voor een tanklokaal, koellokaal en waterreservoir. De begroting werd nader vastgesteld als volgt:

- gebouwen f 33.000,-

- glas en schilderwerk	f 600,-
- schoorsteen	f 2.900,-
- stoomketel	f 14.500,-
- tanks en leidingen	f 4.000,-
- poedermelkmachine	f 10.000,-
- bijkomende kosten	f 4.000,-

	f 68.000,-
	=====

Met dank van het personeel

In de vergadering van de Raad van Commissarissen van 8 juli 1937 geeft de voorzitter het woord aan de heer Reussink, assistent van de directeur, die namens het personeel van de fabriek een voorzittershamer komt aanbieden als blijk van waardering voor alles wat het Bestuur op 28 juni jl. voor het personeel heeft gedaan. Als tegenprestatie wilde het personeel dit geschenk overhandigen omdat het op de feestavond opgevallen was dat de voorzitter geen hamer had.

De voorzittershamer werd in dank aan-

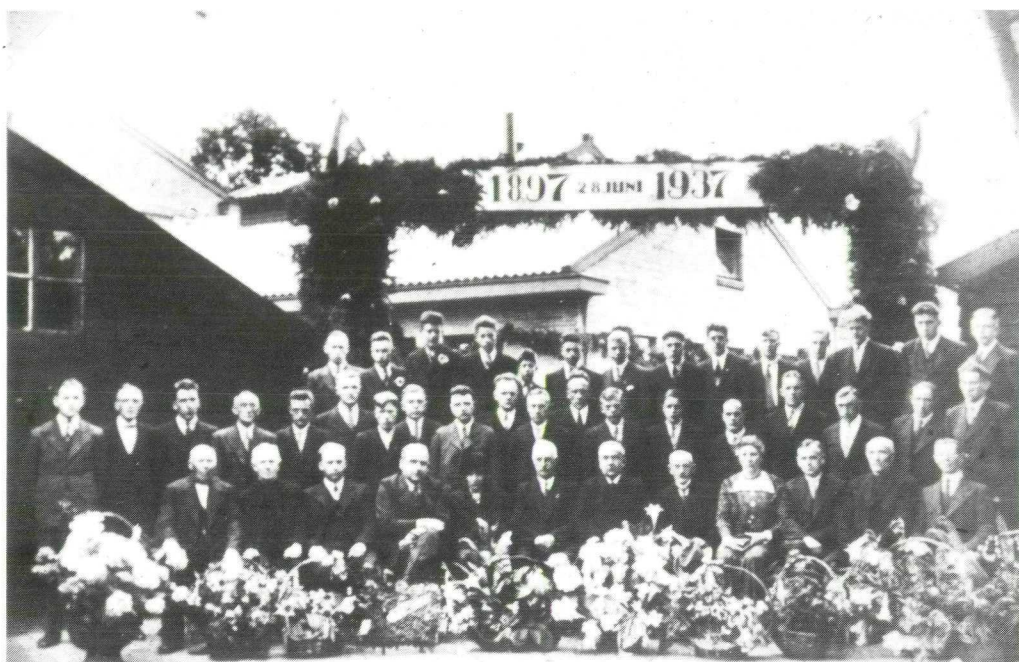
Commissarissen van de Roomboterfabriek „De Vooruitgang” te Woudenberg, hebben de eer

uit te noodigen tot de feestelijke herdenking van het 40 jarig bestaan der fabriek, tevens het 40 jarig jubileum van haren Directeur, den Heer J. DOUMA, op Maandag 28 Juni 1937 des namiddags 2 uur aan de fabriek te Woudenberg.

Namens Commissarissen

J. K. H. DE BEAUFORT, Voorzitter.

W. H. DE BEAUFORT, Secretaris.

In 1937 bestond het bedrijf 40 jaar, wat aanleiding gaf tot uitgebreide feestelijkheden. Dat het bedrijf inmiddels gegroeid was tot een onderneming van flinke omvang, blijkt wel uit de foto, die tijdens de festiviteiten werd gemaakt van de Commissarissen en het personeel.

vaard. Voor het eerst wordt de naam van de heer H.J. Reussink genoemd. In het jaar 1931 werd de directeur gemachtigd om uit te zien naar een geschikte assistent. Het is bekend dat deze assistent al op 10 augustus 1931 in dienst van de vennootschap is getreden. Wel een bewijs dat er terzake van het personeelsbeleid een groot vertrouwen in de directeur werd gesteld.

1938

Toch fabricage van textielcaseïne

De directeur heeft zich in een fabriek in Friesland laten voorlichten. De bereiding van de caseïne is vrij eenvoudig. In houten vaten wordt de caseïne met zwavelzuur neergeslagen tot een witte zachte massa, welke na het uitwassen in doeken wordt geperst. Het produkt ziet er

dan lijnkoekachtig uit. Daarna wordt het produkt gemalen en in een machine gedroogd. Na droging wordt de caseïne naar Italië gezonden voor de bereiding van melkwol.

De rente en afschrijving van de voor deze fabricage aan te schaffen machines en werktuigen tot een globaal geschat bedrag van f 15.000,- worden terugontvangen. De directeur meent dat de resultaten in financieel opzicht bevredigend kunnen worden tegemoet gezien. Omdat er weinig risico's kunnen worden gelopen wordt er besloten juridische bijstand in te roepen voor de te sluiten contracten, zodat met de produktie kan worden gestart.

Betere inrichting van het boterverpaklokaal

De directeur deelt mede, dat er sinds

kort een Zuivelkwaliteitsbureau is, dat de boter op ongeregelde tijden keurt. Alleen de boter, die in klasse I komt, mag worden geëxporteerd. Er zijn klachten over slappe boter. De verpakkinginrichting voldoet niet aan de eisen. Door de overname van een kleine melkinrichting te Veenendaal komt er een koelinrichting vrij, die geplaatst kan worden in een te vergroten boterverpaklokaal met de ruimte van het kantoor van de assistent-directeur. Elders kan dan een nieuw kantoor worden gebouwd voor de heer H.J. Reussink. De verbouwingkosten worden geraamd op f 1.800,-. Er wordt besloten deze verandering door te voeren.

LAGER

Teksten, voorkomende op een doosje boter omstreeks de jaren 1935/1938.

Geen wijziging in Raad van Commissarissen

Op 28 januari 1938 geeft de heer E. van Kolfshoten te kennen dat hij het vaste voornemen heeft na de jaarvergadering

te bedanken als commissaris. Dit wordt zeer betreurd. De voorzitter hoopt dat de heer Van Kolfshoten hierover nog eens ernstig wil nadenken. De Commissarissen zouden de heer Van Kolfshoten gaarne in hun midden houden en zullen daartoe alle middelen aanwenden.

In de vergadering van 25 mei 1938 deelt de heer E. van Kolfshoten mede, dat hij zijn ontslagaanvraag intrekt. De voorzitter is verheugd met dit bericht en hij hoopt dat het de heer Van Kolfshoten gegeven mag zijn nog lang als commissaris zitting te nemen.

Er wordt in de notulen niet vermeld welke middelen er aangewend zijn om de heer Van Kolfshoten er van te overtuigen dat hij moet aanblijven als commissaris.

Financiële resultaten 1937

Medegedeeld wordt dat het winstsaldo gering is. Bedragen worden niet genoemd. De reden hiervan is dat de melk te duur moet worden betaald om te kunnen concurreren met condens makende fabrieken. Ondanks deze concurrentie wordt er niet met verlies gewerkt. De indruk bestaat dat de fabrieken het hoofd net boven water hebben kunnen houden. Een uitkering aan de melkleveranciers en de kaasboeren wordt achterwege gelaten.

1939

Overschrijding verbouwingkosten

De verbouwingkosten, zoals beschreven in het jaar 1937, hebben f 71.524,35 bedragen. De begroting is overschreden met f 3.524,35. De Raad van Commissarissen kan hiermede instemmen.

Fabricage van caseïne

De directeur deelt mede, dat de fabricage van caseïne volledig aan de verwachtingen heeft beantwoord en absoluut als een uitkomst is te beschouwen. Er is ruim vier miljoen liter ondermelk aan caseïne en melkpoeder verwerkt. Zonder beide verwerkingsmethoden zou de op-

**N.V. ROOMBOTERFABRIEK
„DE VOORUITGANG”**
GEVESTIGD TE WOUDBERG.

4% Hypothecaire Obligatielening groot f 100.000.-,
aangegaan krachtens besluit van de Algemeene Vergadering van Aandeelhouders van
8 Juni 1938, overeenkomstig de bepalingen der Trustakte op 20 Juni 1938 ten
overstaan van Notaris A. M. VROOM te Amsterdam verleden.

4% OBLIGATIE

AAN TOONDER

N°.041

GROOT

N°.041

VIJF HONDERD GULDEN

DEEL UITMAKENDE VAN BOVENGENOEMDE LENING.

WOUDBERG, 1 Juli 1938.

GEZIEN DOOR DEN TRUSTEE DER
OBLIGATIELEENING DE N.V. HET
SCHOUTENHUIS TE WOUDBERG,

[Handwritten signature]

DIRECTEUR.

DIRECTEUR.

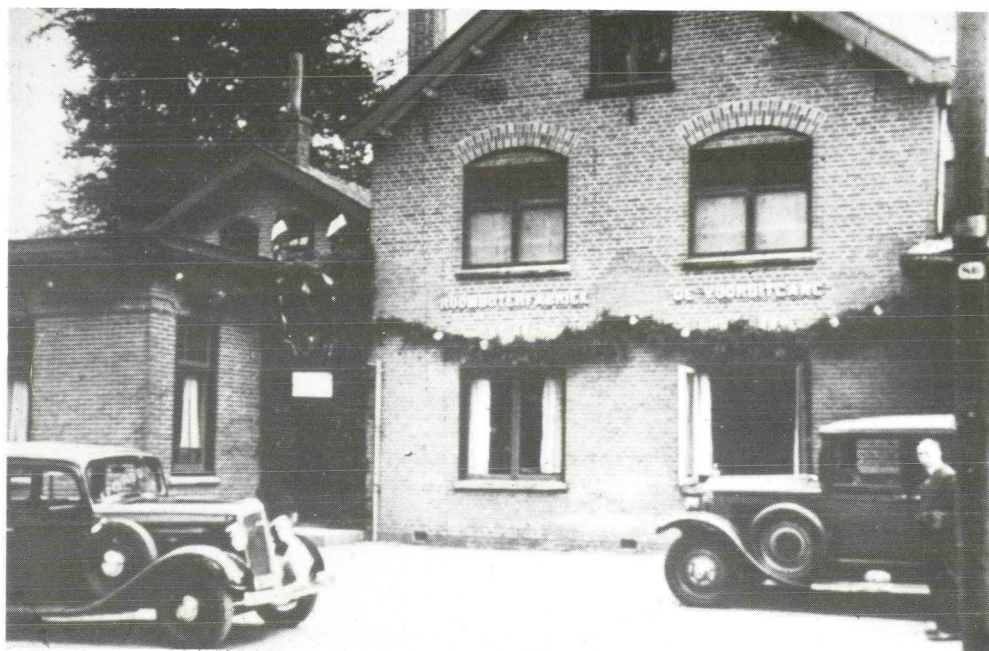
[Handwritten signature]

COMMISSARIS.

HIERBIJ AFGEGEVEN 20 HALFJAARLIJKSCHE COUPONS EN EEN TALON.

DR. ENSCHEDE IN ZONEN - HAARLEM

De in 1937 betaalde verbouwkosten en aankoopkosten van machines werden gefinancierd uit de opbrengst van een 4% hypothecaire obligatielening van f 100.000,-.

In 1937 werd besloten de gehele fabriek drastisch uit te breiden, waardoor kon worden overgegaan tot de fabricage van caseïne voor de kunstwolbereiding.

De gehele uitbreiding vergde een investering van f 71.500,-.

De versiering heeft betrekking op het 40-jarig bestaan van de fabriek.

brengst zeker f 10.000,- minder zijn geweest.

Winst in 1938

Ook in 1938 hebben beide fabrieken een kleine winst gemaakt. De fabriek in Woudenberg noteerde een winst van f 4.063,79 en de fabriek in Renswoude f 213,79.

En dat is dan het resultaat bij een melk-aanvoer van:

- Fabriek te Woudenberg	14.591.361 kg
- Fabriek te Renswoude	5.900.183 kg

Samen	20.491.544 kg
	=====

De winstmarge is dan toch wel heel klein te noemen. Ook nu weer geen uitkering aan de melkleveranciers en de kaasboeren.

Runderhorzelbestrijding

Opnieuw wordt melding gemaakt van de runderhorzelbestrijding. De horzel legt zijn eieren in de huid van het vee en de larven vinden daarin hun voedsel. Uiteraard lijdt de veestapel daaronder en is de melkopbrengst minder. De fabriek betaalde in 1938 voor de runderhorzelbestrijding een bedrag van ruim f 200,-. Algemeen is men van oordeel dat dit bedrag te hoog is. Commissaris E. van Kolschoten weet uit ervaring dat het vee minder last van de horzels ondervindt dan voorheen.

Afvoer van afvalwater

Met de Nederlandse Spoorwegen wordt een regeling getroffen om het niet gereinigde afvalwater van de fabriek in Woudenberg langs de spoorlijn in de gracht te laten lopen. Er komt een pomp-

installatie met een buisleiding om het afvalwater 1.000 meter van de fabriek te kunnen afvoeren. Waterstaat stemt hiermede in.

Mobilisatie 1939

In het najaar van 1939 wordt het gebied rond het Valleikanaal geïnundeerd. De algemene mobilisatie was afgekondigd en de Grebbelinie moest een eventuele opmars van vijandelijke troepen uit Duitsland stuiten. Verschillende boeren konden geen melk meer aan de fabriek leveren. De directeur komt met de mededeling dat de fabriek zeker twee miljoen kg melk minder zal ontvangen.

Afsluiting periode 1925 - 1940

Door de vooruitstrevendheid van de Raad van Commissarissen en van de aandeelhoudersvergadering, daarbij deskundig geadviseerd door de directeur en zijn assistent, die regelmatig rapporteerden, zijn er risico's genomen om de fabrieken te Renswoude en te Woudenberg in productie te houden.

Dit is in de moeilijke crisisjaren, welke de

dertiger jaren van deze eeuw zo kenmerkte, bijzonder goed gelukt.

Naast de boterfabricage werd in een later stadium de bereiding van gortepap ter hand genomen. In 1938 volgde de melkpoeder- en caseïnebereiding.

De ontwikkeling van de productie van beide fabrieken kwam de werkgelegenheid in deze moeilijke dertiger jaren, met veel werkloosheid, ten goede.

De Klapperman

Uitgave van de Stichting Oud Woudenberg.

Redactie

Mej. H.J. Blokhuis, G.D. Marringa, H. Schouten, Th. van Straalen, J.J. Timmer.

Redactie-adres

G.D. Marringa, Tromplaan 15, 3931 AG Woudenberg, tel. (03498) 2328.

Abonnement

'De Klapperman' wordt aan donateurs van de stichting zonder kosten toegezonden. Donatie minimaal f 10,-. Losse nummers f 6,50.

Secretariaat stichting

Adres: Postbus 2, 3930 EA Woudenberg.

Gehele of gedeeltelijke overname van artikelen is zonder toestemming van de uitgeefster niet toegestaan.

Tekst

W. van Halem. Aangevuld en bewerkt door G.D. Marringa.

Geraadpleegde bron

Notulen van de vergaderingen van de Raad van Commissarissen en de archieven van de N.V. Roomboterfabriek 'De Vooruitgang' te Woudenberg.

Foto's

De gepubliceerde foto's komen uit de collectie van de N.V. Roomboterfabriek 'De Vooruitgang' te Woudenberg.

Bij de omslag

Afbeelding van het handelsmerk van de Roomboterfabriek 'De Vooruitgang' te Woudenberg, zoals vermeld op gebruikte doosjes voor de verpakking van 1/4 kg gepasteuriseerde roomboter.

Behoort bij Mededelingenblad nr. 25, september 1989